

İSTANBUL YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODASI
08 MAYIS 2025 AYLİK TOPLANTISI

I. OTURUM

OTURUM BAŞKANI : A. Müfit ERKARAKAŞ
Yönetim Kurulu Başkanı

AYIN KONUĞU : Dr. Hasan ÖZÇELİK
Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
Başkanı

II. OTURUM

OTURUM BAŞKANI : Vahap ADIYAMAN
Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı

KONUŞMACILAR : Gülşah GÜNAY
Kamu Gözetim Kurumu Sürdürülebilirlik Standartları Daire
Başkanı

Prof. Dr. Targan ÜNAL – Araş. Gör. Sunay ÇIRALI
D.Ü. Karbon Ayak İzi, Sürdürülebilirlik Uygulaması ve
Araştırma Merkezi

Semra ERSOY
Yeminli Mali Müşavir

KONU :“Türkiye Sürdürülebilirlik Standartları Denetim ve
Raporlama Sorunlar ve Öneriler”

TOPLANTI TARİHİ : 08 Mayıs 2025 14.00 - 18.00

TOPLANTI YERİ : İstanbul YMM Odası Sezai Onaral Konferans Salonu

VAHAP ADIYAMAN

Hepinize hoş geldiniz diyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugünkü toplantımız “Türkiye Sürdürülebilirlik Standartları Denetim ve Raporlama Sorunlar ve Öneriler”. Tabii Yeminli Mali Müşavir arkadaşlarımızın sorunları çok bu sürdürülebilirlikle sayın Başkan. Raporlamayla ilgili, denetimle ilgili çok sorunlarımız var. Gözetim Kurumu Başkanlığımızdan Daire Başkanlığımızdan artık bugün Yeminli Mali Müşavirlerimizden sürdürülebilirlik denetim ve raporlamaları aydınlatmaları için, öyle tahmin ediyorum işin kolaylaştırılmasına ilişkin hususlar dinleyeceğiz.

Bu beklentiler içerisinde ben sayın Başkan Müfit ERKARAKAŞ’ı davet ediyorum. Sayın Başkan Hasan ÖZÇELİK’i davet ediyorum. Buyurun efendim söz sizin, daha sonrada İkinci Bölüme geçeceğiz.

Buyurun efendim.

BAŞKAN A. MÜFİT ERKARAKAŞ

Teşekkürler Vahap Başkanım. Bende bu vesileyle burada bulunan ve ekranda bizi izleyen tüm sevgili meslektaşlarıma, üstatlarıma, arkadaşlarıma saygılarımı sevgilerimi sunuyorum programa başlamadan.

Şimdi kıdemli üstatlar bilir de, eskiden bu tür toplantılarda, meclislerde ya da oluşumlarda birileri davet edildiğinde, onlar “ola ki bana söz hakkı gelir” diye hazırlıklı giderlermiş. Anekdot, fıkra, hikaye, şiir, ceplerine bir şeyler koyarlarmış. “ola ki bir söz düşerse” diye. Ben de ola ki bir söz düşer diye, Vahap Başkan’dan ilk sözü aldım. Notumu çıkardım cebimden, onu da hazırlamıştım. Dolayısıyla programa bu vesileyle başlayalım.

Şimdi efendim, bugünkü programımız iki bölümden oluşuyor. Sevgili Hasan Başkanımızın sunumuyla birinci bölüm “Aydın Konuşu” olarak yürüyecek.

Oturumumuzun ikinci bölümünde de Vahap Başkanımın Başkanlığında Gülşah GÜNAY hanımefendi, Profesör Türkan ÜNAL hocam ve meslektaşımız Semra ERSOY hanımefendi konuşmacılarımız olacaklar. Dolayısıyla da biz şimdi programımızın ilk bölümünü sizlere aktaracağız.

Tabii bu sürdürülebilirlik denetim, raporlar vesaire, şundan dolayı şanslısınız. Ben Hasan Başkanımı daha öncede bu tür ortamlarda, buluşmalarda izledim. İnanın, her konuşmasından sonra samimi olarak ve ciddi olarak, bilgilenererek, mücehhez olarak bu toplantıdan ayrıldım. Çok etkili olmuş bir sunumu var Başkanın. Dolayısıyla bu konudaki her alanın tarihini geçmiş süreçleriyle beraber etkili bir şekilde ortaya koyma yetisi var. O yüzden samimi olarak, bugün güzel bir buluşma ve toplantı olacak. O yüzden hepimiz Başkanımızın burada olmasından dolayı şanslıyız. Erken teşekkürümüzü sunarım.

İkinci olarak da, tabii “sürdürülebilirlik” deyince, onu “tek bir raporlama, denetim” boyutlu düşünüyoruz da, bu “sürdürülebilirlik” olgusu, lafındaki bir tarihsel sürecimiz var aslında. Hasan Başkanım zaten onu teknik olarak anlatacak. Ama ben biraz daha ideolojide felsefe boyutuyla bir, iki şey söylemek istiyorum.

Şimdi hepimizi yıllardır bu kapitalizmin ve liberalizmin temel felsefesi olarak ekonominin sürekli büyümesi, bunun getireceği refah artışı adına yapılacak olanların çevreyi de fazla düşünmeden, önemsenmeden ve bir arada olması da düşünülmeden bunun bu şekilde yürütülmesi gerekir. Sakınca nerede? İktisat teorisinde, iş yapış şekillerinin içerisinde çevreyi ve koşulları gözetmek gibi sunum yer almıyordu. Her şey, özellikle de 1990’lardan sonra hızla gelişmeye, büyümeye ve yaygınlaşmaya başladı. Globalleşmenin de sürüklemesiyle tüm toplumlar, hızlı bir tüketim toplumu olma yolunda gelişmeye devam etti. Tükettiğimiz sürece tüm dünyanın refahının artacağı, daha mutlu olacağımız, zenginliklerin yaygınlaşacağı bize aktarıldı, böyle bir inanç oluşturuldu. Ve bunu sanki yoksulluğun ve yaşam standartlarının da iyi evrileceğini bize dayatıyor.

Sonrasında 20’nci yüzyılın sonlarına gelmeden ekonomik büyüme yaratmak adına çevrenin arka plana atılması hem dünyadaki yaşam sistemi üzerinde, sosyal koşullar üzerinde önemli sorunlar yaratmaya başladı.

Geldiğimiz nokta, daha detaylara girmeyeceğim. Hepimizin yaşadığı, tanık olduğu, güncel hadiseler, geldiğimiz noktada “sürdürülemez” olması üzerine, o zaman olayın “sürdürülebilirliğe” dönüşmeye çabaladığı ve öyle bir devre gündemimize gelmesi başladı. Ve bu noktada “sürdürülemez”, “sürdürülebilirliğe” çevrilmesi için, demokrasiyi anlamak, bu sayede gezegen ve diğer canlıların da bir arada yaşayabilecek bir sürdürebilecekleri bir dengeyi sağlamak ana amaç olarak ortaya çıktı ve o günden, bugüne sürdürülebilirlik düzenlemeleriyle, nihayet bu çılgınca ve rahatsızca bir ilmin, daha yaşanabilir dünyaya doğru evrilmesinin mücadelesi başladı. Bu kapsamda anlamak gerekiyor sürdürülebilirliği ve onun yaratacağı düzenlemeleri onun yaratacağı raporlama, denetim ve diğer konuları, hep dünyayı yaratma yada dünyamızı kurtarma, kollama, koruma adına algılanması gerekiyor.

Bu kapsamda olayın Türkiye’deki yansıması, uygulaması ve süreciyle ilgili de ben sözü sevgili Başkanımız Doktor Hasan Başkan’a bırakıyorum ve iyi bir program dinletmesini temenni ediyorum sizlere, teşekkür ediyorum.

Dr. HASAN ÖZÇELİK

Yani bu kadar üstadın karşısında önce, selamlama konuşmamı müsaadenizle ayakta yapmak istiyorum sayın Başkanım. Öncelikle bize bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Bugün Daire Başkanımızla birlikte süreç hakkında genelden özele giden

şekilde bir anlatım yapmış olacağız. Açıkçası bir önceki programda da gündem olmuştu. Siz nadide üstatların bu sürecin içinde olmanızda büyük fayda var. Çünkü firmaları en iyi tanıyan sizlersiniz. Yani firmaların kısa, orta ve uzun vade risklerini, finansal risklere zaten aşinasınız. Bunları en iyi bilen sizlersiniz. Artık onlar ailesiyle paylaşmadığı sırlarını sizlerle paylaşıyor.

Bir şey daha var. Yine Odamızın yapmış olduğu araştırmaya göre, % 92,5 gibi hatırlıyorum, 93 civarında bir güven ve memnuniyet var müşteri tarafından.

BAŞKAN A.MÜFİT ERKARAKAŞ Evet, doğru.

Dr. HASAN ÖZÇELİK

Bu herkese, her kesime, her sektöre nasip olacak bir güven aralığı değil. O yüzden bunun hakkını verme adına açıkçası sizin de üzerinize, bizim de üzerimize çok büyük sorumluluklar düşüyor. Bunu zaten yapacağınıza şüphemiz yok. Biraz tabii çaba gerekiyor. Biraz sonra slaytların ilerleyen kısmında ne demek istediğimi biraz daha açmış olacağım. Müsaadenizle şimdi oturarak bilgisayardan devam etmek istiyorum. Hepinizi bu vesileyle saygıyla selamlıyorum.

Burada biraz böyle tarihsel perspektiften başlayarak konuyu anlatmaya çalışacağım. Çünkü yaşadığımız dünya tek, insanoğlu bu dünyanın en değerli varlığı. Ama en değerli varlık, tek değerli küremiz olan dünyayla tarihsel süreç içerisinde nasıl kullandığımızı, sıfat kullanmayayım. Nasıl kullandığımızı, nasıl tükettiğini biraz sonra kısaca birkaç kısmını anlatmaya çalışmış olacağım.

Hepinizin bildiği Göbekli tepe tarihi, keşfi asıl tarihi sıfır noktası denilen sürecin başı, yani insanoğlu o güne kadar avcılık ve toplayıcılıkla hayatını devam ettiriyordu. Bundan 12 bin yıl önce Göbekli tepedeki yerleşik hayatla birlikte avcılık ve toplayıcılıktan yerleşik hayata geçmiş oldu. Artık değer üretmeye başladı ve çevresinde buna görü dönüşülmeye başladı. Yaklaşık 12 bin yıl sürdü.1260’larda bu sefer buhar gücünün keşfiyle birlikte sanayi devrimi başlamış oldu. Sanayi devrimi kendi içinde bir sıfır, iki sıfır, üç sıfır ve dört sıfır diye devam etti ve şu an dördüncü aşamasındayız. Buradaki detaya girmeyeceğim. Hepimizin bildiği konular bunlar. Ama buradan ilimi izlemenin, ilimli bir çağın başladığını sizlere ifade etmek istiyorum. Bu çağın adı “üçüncü dönüşüm çağı”, “akıllı çağ”, “üçüncü dönüşüm” diyebiliyoruz. Bu kendi içinde üç aşamada “dijital” veya “teknolojik dönüşüm” ve “yeşil dönüşüm” veya “toplumsal dönüşüm”ü kapsayan bir süreç. Bunlara çok fazla detaya girmeden, insanoğlu sanayi devrimiyle birlikte, sahip olduğu ekipmanlar arttıkça insanoğlunun dünyayı tüketme hızı da o derece artmış oldu. Ülkenin ve dünyanın kaynakları tüketildiği ve kirletildiği ve kirletilme devam ediyor. Yani bu şu demek; Aslında 2024 yılının kaynakları, 01 Ağustos 2024 tarihi itibariyle bitti. 2025 de şu an kullandı. Bu

yıl içinde aynı şey geçerli. Çünkü aşağı yukarı bu her yıl bir gün, iki gün geri gidiyor. Yani bir ihtimal bu sene, hani 30 Temmuz gibi olan elektriği tüketiyor.

Tabii bunu yaparken de insanoğlu aynı zamanda, emisyon da aşağı iniyor. Üretirken hem doğal kaynakları tüketiyor, hem diğer taraftan da dünyamız açısından emisyon salımını yapıyor. Tabii ki en fazla üreten, en fazla emisyon sağlıyor. Çin % 26'yla birinci sırada. Amerika ikinci sırada 12'yle. Ülkemiz % 1,5 civarıyla 16'ncı sıradayız.

Şimdi şöyle bir şey deniliyor “bu %1 standartları yada Paris Anlaşması, bizi bağlamaz, kirleten temizini içerisine baksın” diyebiliriz. Bu gerçekten böyle mi? Biraz sonra daha netleşmiş olacak ama, şöyle; öncelikle iklim olayları sınır tanımıyor. Bir pasaporta ihtiyacı yok ve ülkeler arası kriz olarak karşımıza çıkabiliyor. Biz de daha fazla elektrik üretebiliyor olsaydık, daha fazla emisyon sahibi olacaktık. Tabii bunun sonucunda ne oluyor? Dünyamızın sınırları zorlanıyor. Bir oturursak hızla kirletildiği hava, toprak kızılsınca kirletiliyor. Dolayısıyla bu sınırlar zorlandıkça dünyamızın ateşi yükseliyor. Eğer müdahale edilmez ise, 2100 yılına kadar dört buçuk, beş derece olması bekleniyor. Şöyle baktığımızda, “dört buçuk, beş derece ne ki yani, ne gerek var, yani yazın işte yazın on bir derece oluyorsa, işte kontrollere göre kışın bu ortama yada on beş dereceyi, çok büyük farkı, “o yaşam” diyor. Ama buna genel olarak baktığımızda, öyle olmadığına empati yaparak daha iyi anlayabiliriz. O da şöyle; Eğer dünyamız bir buçuk derece ısınır ki, 2024 yılında KOPENİKSUN verilerine göre ilk defa 1840'tan bu tarafa ortalama sıcaklık 1,5 derecenin üzerine çıkmış oldu. Yani buna bağlı olarak da, ben pek zamanınızı almak da istemiyorum. 2 derece, 3 derece, 4 derece olması durumundaki karşılaşılabileceğimiz problemleri burada görüyoruz.

Özetle, daha fazla çölleşme, daha fazla tatlı su kaybı, daha fazla hava kirliliği ve daha fazla daralan yaşam alanlarıyla karşı karşıya kalma olasılığı yüksek.

Bunun nasıl önünü alabiliriz? Aslında bedenimizi de bir canlı olarak, dünyayı da bir canlı olarak kabul edersek empati kurarak daha iyi anlayacağınızı düşünüyorum.

Vücut ısıımız 36 derece ortalama, 37'yi geçtikten sonra genelde bir kontrol için tıbbi merkeze gitmek ihtiyacı duyuyoruz. O yüzden bu 4,5 derece olayını kendi bedenimize yansıttığımızda olayın ne kadar vahim bir süreç alabileceğini artık tahmin edebiliriz.

Peki neden sürdürülebilirlik? Başta iklim krizleri. Burada aslında Mevlana'nın bir sözünü hatırlatmak istiyorum sizlere. Hazreti Mevlana şöyle diyor “dünya bir dağa benzer, her ne yapar iseniz yankılanıp geri döner”. Aslında insanoğlu etkileşiyor, yani sanayi devrimiyle birlikte, hızlıca tüketilen kaynaklar ve kirletilen doğa, şu an onun karşılığında, işte bugün karşılaşılan iki tane isim var ve mali tablo var, bir dijital maliyeti gösteriyor, ama bu tabii bugün için geçerli. Bunun gelecekte eğer bu hızla giderse, çok hızla bir geometrik şekilde artarak, daha büyük bir felakete ulaşması düşünülebilir.

Neden sürdürülebilirlik ikinci yanıtı ise şu; İnsanoğlunun sınırsız ihtiyaçları ve iş dünyasının kazanma hırsı bu kaynakların hızlı tüketilmesini beraberinde getiriyor. O yüzden bir denge kurulması gerekiyor. Çünkü elimizde başka bir dünyamız, ikinci bir gezegenimiz yok. Gelecek nesilleri de düşünerek üretmek ve tüketim yapmak durumundayız.

Buna bağlı olarak, bu tür eğilimler, iklim krizleri doğa olaylarının önüne geçme konusunda eğer tedbir almazsak, ne tür engeller var, onlara kısaca değinmiş olayım.

Evet, ilk iki yılda dezenformasyon ve çevre sorunları var. Ama ilk on yıla baktığımızda görüldüğü gibi, çevre sorunları, aşırı hava olayları en başta ve devamında da buna bağlı olarak bio çeşitlilik kaybı ve diğer iklim değişikliğine bağlı olarak büyük hasarlarla karşı karşıya kalma olasılığımız çok yüksek.

Gelecek tahminlerimize baktığımızda, 2030 yılına kadar su tüketimi % 30 civarı artması bekleniyor. Ve buna karşılık yalnızca 50 – 60'ını karşılayabilecek bir dünyayla karşı karşıyayız. 2040 yılında her dört bin çocuktan bir tanesi kuraklık alanında yaşıyor olacak. Ve şehirleşme hızla artmış olup, buna bağlı olarak çöp üretimi ve buna bağlı olarak da taşıma ihtiyacı ve enerji tüketimi de hızlı bir şekilde artmış olacak.

Buna bağlı olarak da tabii şirketlere, halka yansması ise, herhalde sürdürülebilirlik konusu artık tavana, rafa kaldırdı beklentisi içerisinde. Öyle mi konuşma, biraz daha sonra öyle olmadığını hepimiz de görmüş olacağız.

Peki dünyayı şekillendiren büyük güçler hangileri diye baktığımızda; Amerika, Çin, Avrupa. Bu üç kıta diyebileceğimiz sürdürülebilirlikteki ekonomiler, diğerleri beşinci ve sonrasını oluşturan ülkeler, çok daha geriden geliyordu.

Peki Amerika ne yapıyor, işte bugünde ne yaptı? Aslında Amerika da ilk etap da, işte daha ucuz malla, daha ekonomik teminat temin etme, nasıl diyelim, havasına kapılıp, Çin'den ithal etti bir çok şeyi. Araçlarını Japonya'dan, Kore'den ve diğer ürün, mal ürünlerini de Çin'den ağırlıkla almaya başladı. Peki bunun sonunda ne oldu? Amerika'da şu an bir askeri endişeli kompleksi var büyük olarak. Finansal kapitalizmin merkezi, başkenti diyebiliriz. Bir de “tekno-liberteryen” dediğimiz kesimin ürün ve hizmetleri var. Yani bu aslında Amerika'nın Ford ya da diğer markalarının dünya geleninde ek ürünlerde olduğu gibi, küreselleşmediğini görüyoruz. Dolayısıyla da buna bağlı olarak da Şikago'nun yakınındaki şehirlerdeki ekonomi üretimi almış oldu. TRUMP'ın almış olduğu 02 Nisan'daki açıklamasında dikkat ettiyseniz dedi ki “bizim bu sayede, yani bu süreçte 90 bin fabrikamız kapandı. Dolayısıyla o şehirlerdeki, ben yıllar önce okumuştum, bir Amerikalı şirketten “böyle bir şey olamaz” makaleyle cevabıYani dolayısıyla 90 bin fabrikanınbir boyutu olanlar kapatıldığını, kapandığını söylüyor. Buna bağlı olarak işsizlik gelmiş oldu.

Peki bunun dışında ne var Amerika’da? Şimdi Amerika son günlerde şunu fark etti. Çin farkında olmadan bu üretim, çalışmaya yönelik üretim sistemi sayesinde hem teknolojisini geliştirdi, hem de dünyadaki pazar payını büyütmüş oldu. Buna bağlı olarak, aslında baktığımızda Amerika her ne kadar Paris İklim Anlaşmasını rafa kaldırdığını söylese de federal nezdinde bu böyledir. Ancak eyaletler nezdinde 24 eyalet bunu işbirliğiyle devam ettiriyor.

Nitekim geçen hafta Amerika’ya mal ve hizmet satan firmalarla toplantımız vardı. Onlarla da konuştuğumuzda, onlar şunu söylüyorlar, “evet aslında TRUMP bunun kaldırıldığını söylüyor ama, aşağıdakiler üretemiyor, yani eyaletler ve iş dünyası aynı şekilde o standartlar neyse, onun gereğini bizden bekliyor, bize de bu bağlamda, işte biz ne yapabiliriz” diye sorular ve istiharede bulunuyorlar.

Tabii Amerika bunu yaparken aynı zamanda, bir yandan da kendisi de, kendileriyle de konuştum yatırımlarda, hızlı bir şekilde artırıyor. Diğer taraftan bu teknolojik dönüşüme bağlı olarak, onu da şundan dolayı söylüyorum. TRUMP aslında, Japonya’yı hatırlarsınız Başbakanı’nı davet etmişti.TOYOTA ülkeye ileri teknolojiye yatırım yapmasını istedi. Şunu diyorum; 500 milyar dolar yapay zekaya ayırdı, 1 trilyon, bu da sadece birkaç tanesi, işte şimdi bir Orta Doğu turu yapacak para anlamında. Ülkeye, yani Amerika’ya ne arttı? Teknoloji transferini diyelim çalışmaları var. Ve buna bağlı ortada görüldüğü gibi TRUMP’ın buna bağlı emisyon oranları teknolojik firmaları da işte düşünüyor.

Evet, yapay zeka konusunu çok detaya girmeden şunu söyleyeyim; 5 milyar dolar Amerika yatırım yapan, bunda da ilk sırada. Hemen arkasında kim var? Singapur var. Biz Türkiye olarak, ülke olarak 34’üncü sıradayız. Ve dünya hızla buraya doğru evriliyor. Yani şu an yapay zekanı, dar yapay zeka seviyesindeyiz, ki bu bildiğimiz ChatGPT gibi gözüküyor. Şimdi bu daha başlangıç, ilk aşamada. Bunun ikinci aşamasında gelen yapay zekada, insan gibi düşünen bir yapay zeka formatını düşünülüyor, hedefleniyor. Bunun gelecekteki kısmı ise, insanı da aşan boyut ki, burası biraz tehlikeli olabilir. Bilemiyorum, burası biraz tehlikeli olabilir, bilemiyorum hiç o konuyla ilgili. Süreç olarak da maksimum 60’lara kadar bu uç bir seviyeye gelmesi hedefleniyor.

Peki Amerika’da durum bu iken, Çin ne yapıyor? Aslında tüm bu son zamanlarda olan arka plandaki tablolar nedir diye baktığımız da; Evet, Çin farklı bir tarz ve yöntemle bu ara dünyaya bir fark attı. Dünyadaki şu anda kurulu rüzgar ve güneş enerjisi kapasitesi 2025 yılı itibariyle Çin’de. Dolayısıyla o hızla da büyüyor.

Yine aynı şekilde Çin batarya konusunda kapasite anlamındaki, kapasite anlamı % 85’le ilk sırada. Şu anki, soldaki paragrafta görüldüğü gibi, toplam dünyanın % 50’sini yapıyor. Ama diğer taraftan araç bataryanın % 67’sini. Ben 2004 ve 2018 yıllarında Çin’e iki defa gitme fırsatım oldu. İkisi arasındaki farkı söyleyeyim. İlk gittiğimde ...le Pekin arası yaklaşık 200 km, konvensiyonel trenle bir saatte. Ve insanların çok

çekingen ve İngilizce bilenler yok gibiydi. İkinci gittiğim 2018 yılı, yani 14 yıl sonra, arada bakınca ...süreliğine gidiyorsunuz. Ama farklı, bambaşka bir Çin’le karşılaştım. İnsanlara bir özgüven gelmiş. Bir öncekinde gittiğimde insanlar böyle bezmiş vaziyetteydi, ürkek bir durumdaydı. İkinci gittiğimde herkese özgüven gelmiş ve “biz yaparız, başarırız” diyorlardı. Ve Şanghay Ve Pekin Shenzhen’i gezmiş oldum, gitmiş oldum. O zaman İstanbul Büyük Şehir Belediyesi’nin metrobüs hattına otobüs almak için gitmiştik. En büyük sorun, yani sorduğumuzda “250 km” demişlerdi.yani hattın uzunluğu var, üç defa, dört defa yapamaz belki de. Çünkü İstanbul’daki yolcu kapasitesi bunu çok hızlı tüketebilir. Adamlaralmayınca belediye firması, burada gördük10 bin de şuan, dünyadaki batarya şirketinin sahibi, şuan biliyorsunuz Manisa’da bir fabrika kurma aşamasında. Dolayısıyla fabrikaya götüren önce bir ‘showroom’ a girdik. Müthiş bir özgüvenle dediler ki, “sadece bunu satmayacağız, biz sizin yol arkadaşınız, her türlü ihtiyacınızda yanınızdayız” dediler ve telefonlarını kapattılar. Bizi fabrikayı da gezdirdiler, dediler ki “bu fabrikada 20 bin tane mühendis çalışıyor, aynı grup içerisinde ve rekabet içerisinde”. Sonuçta bunlar olacak, yani bu sorunu çözeceğiz. “....ne oldu” dediğimizde, dediler ki ve onu da gösterdiler “bakın dışarıda üç tane videoda tanıtım otobüsleri vardı, bu otobüsler şu an bekliyor, eğer iki otobüs ...çözemezsek, sonrasında bakacağız”. Yani aşama aşama gidiyoruz ve çok emin konuşuyorlar kendilerinden. Çok detayına inmeyeyim.

Diğer taraftan Çin ne yapıyor? Çin şuan dünyadaki nadir elementler konusunda, 53 nadir elementin 33 tanesinin baş üreticisi. Şuan Amerika’nın aslında temel kıvrandığı ve arayış içerisinde olduğu, Ukrayna’yla ilgilendiği, farklı ülkelerle bu anlamda yakinen ilişkiye girmesinin temel nedeni bu. Çünkü, 18’inci kömür ürünlerinin, kömür üretimindeki, bu 19’uncu, 20’ yüzyılla petrol yüzyıllarıydı. 21’inci yüzyıl farklı enerjilerin konuşulduğu, tüketildiği ve üretildiği bir yüzyıl olarak karşımıza çıkmış oldu.

Bu iki yönden önemli; Çünkü formalitelerin da bir limiti var. Doğalgazın, petrolünde bir limiti var. Bir kapasitesi var. Bunun gibi bir enerjiler bulmak durumunda. O yüzden de üçü dönüşüm değeri de önemli diyoruz açıkçası. Detaya girmiyorum ben.

Bir şey daha söyleyeyim germain konusunda, yine sekiz üretim kapasitesine sahip dünyadaki pazar payının % 8’ine sahip. “bu alandaki germain ne işe yarar” dersanız, Çin üretiminde, yapay üretiminde, yani yapay zeka, diğer dijital dönüşümde tam anlamda elementler kullanılacak. Enerji alışımda, F35’ler konusundaki gibi.

Yakın zamandan yine işte krizlerle beraber biliyoruz, Amerika’dangörmüş olduğum, en fazlada Çin’de. O da kendine güvendiği için, geri adım atmıyor. Niye? Çünkü yedi tane nadir elementin bir miktarı süreç, yani kendi süreçlerini uzattı Amerika’ya karşı, hemen orası karıştı, ondan sonra bir gevşeme oldu orada. F35’lerin ve diğer teknolojik üretimlerin, çıktığı üretimlerin tamamı neredeyse bu elementlere

bağlı. Dolayısıyla burada görüldüğü gibi, Çin şu anda küresel düzeyde nadir elementlerin % 69'unu üretiyor. Evet, çok detaya girmeyeyim,

Ama şunu , şu açıdan söylüyorum niye böyle olduğunu; Dünya ne tartışıyor, neyi tartışıyor, biz neredeyiz? Avrupa her zaman olduğu gibi standardın merkezi, yani norm koyan, normu uygulayan ideal bir kıta, burada takdir edilesi yanları var. O da bu son dönem ekonomik savaşta, işte bir adım geri atmış oldu. Ben görevim adına geçiyorum.

Tabii Avrupa'da bir de meyve sorunu var. Enflasyon riski var. Liderlik problemi var. Yani böyle birkaç problem var. Dolayısıyla bir türlü ortak bir yol haritası biraz zaman kaybediyorlar. Ama bu şu demek ki tabii Avrupa kökleşmiş bir kültüre, yönetime sahip, bunu aşacağını düşünüyorum belki en azından. Evet, burayı geçiyorum fazla süre harcamakta gerek yok.

Bu ülkelerde Türkiye'nin konumu nerede? Türkiye'ye aslında baktığımızda, nüfus olarak da, tükettiği, ürettiği enerji olarak da, ithalat, ihracat yönünden baktığımızda, gayrisafi milli hasılası olarak da, az önce emisyonunda olduğu gibi. Yani baştan size söylemiştik. % 26'yla Çin birinci sırada, biz de % 1 demiştik. Burada görüldüğü gibi, biz bu devredeyiz. Eğer daha fazla çalışıp, daha fazla üretiyor olsaydık, yada sanayi devrimini ıskalamamış olsaydık, eminim daha fazla biz de üretebilirdik. Ama umutsuz değiliz, onu söyleyeyim, yani niye? Çünkü bir konuya odaklandığımızda ülke olarak, bu çok güzel biz özelliğimiz bence. Ve orada seferber olduğumuzda başaramayacağımız bir şey yok. Bunu tarihte bir çok örneklerle gösteriyoruz, okuduk. Yine bu alanda baktığımızda, asla yenileme enerji konusunda dünyada 11'nci sırada, Avrupa'da 5'inci sıradayız. Bundan 15 yıl önce Batı da esamemiz yoktu, dolayısıyla kısa bir sürede bunu başarmış olduk. Nadir toprak elementlerinin doksan tanesi, yetmiş tanesi bizim ülkemizde var. Bu arada şanslıyız aslında bakınca. Yine Türkiye'ye 4 milyon tonla nadir element konusunda Çin'den sonra en büyük rezervesi olan bir ülke. Evet, bir de bir şey daha söylemiş olayım. Patent başvurusunda 10.081 başvurumuz var.

Japonya'nın yıllık başvuru bunu söyleyeyim, güncel veri. 2024 Japonya 414 bin başvuru yapmış. 8.300 civarında Güney Kore, Almanya 133 bin, Fransa 52 bin. Bir de bizim coğrafyadan örnek vereyim. Mısır 812'iydi 2023'te, 2024'te 2 bin olmuş. Aslında hepimizin iş dünyasında yakın ilişkimiz var.

Çin'den sonra Orta Asya'dan söyleyeyim birkaç örnek, orası gerçekten çok garip bir durumda, 177 olan var. 200 var. 300 var. Hiç yok gibi bir şey yani maalesef. Ben açıkçası görünce, bakınca şaşırdım ve üzüldüm de.

Peki burada Amerika'nın kaç diyelim. Amerika'da 518 bin. Peki asıl Çin'e gidersek, tam 1 milyon 640 bin, yani Amerika'ya üç kat fark atmış durumda. Dolayısıyla o

yüzden böyle reste karşılık, rest çekebiliyor. Her alanda olduğu gibi, burada da çok güçlü.

Evet, bir bilgi daha vereyim Çin’le ilgili son olarak, bu da benim eskimeyen çok da başıma gelen bir özelliğim var. Lütfen anlayışla karşılayın. Pekin’e trenle geldiğimi söylemiştim 2004 yılında, iki saate geldik. Çin, sosyal medyada görmüşsünüzdür. Burada da var gerçi ama, şöyle bir geriye gideyim, bunu göstermiştim ama, paylaşayım dedim, göstermem faydalı olabilir.

Evet, ben 2004’te gittiğimde, 2008’deki gibi dolmamış bir alan vardı. 2024, ki şu an görünen hızlı tren ağı. 2006’da bu işe başladılar. 2008’den itibaren orada bir ilk yaşanıyor, hızlı ray sistemini kurmuş oldular. İlk benim konversiyon yolculuk yaptığım yerden. Dolayısıyla şuan ki sayı ne dersenez, şu an 50 bin. 50 bin km raylı sistem uzunluğu var. Bu sadece yolculuğun turistik amaçlı ve kültürel amaçlı kullanılmak üzere, ama bunun dışında ayrıca konversiyonel ve yük taşımaya bağlı yük trenleri ayrıca var. Ve bu süreçte, şuan inşaat halinde 20 bin km daha gelmedi. Bunu da 2030’a kadar tamamlamayı düşünüyorlar. Şuan ki 50 bin km ile bile, dünyadaki hızlı tren ağının üç misline sahipler ve buna bağlı yıllık tasarruf 378 milyar dolar. Bunun dışında tasarruf ise, karbon imkanlarındaki azalma, say, say bitiremediğim artıları var. O yüzden Çin’in, yani 2004’le 2008, 2024 yılları arasındaki kalkınma baktığımızda, kendine has bir takım özellikleri de yine buna etkisi vardır. Ama şunu da söyleyeyim, şöyle bir şey yapmışlar temel şeyini belki çok dağıtmadan, firmalarıyla akşam yemeğine gittiğimizde, yemekteki bürokratları tanıyorum, oradaki bürokratları dinlerken “bizim şu an yurt dışında okuyan 600 bin öğrencimiz var, çoğu Amerika’da, Avrupa’da, bunun 500 bin tanesi lisans seviyesinde, 100 bin tanesi ihtisas seviyesinde, onlar bize bu ülkelerdeki teknolojiyi toplu bize gönderiyorlar, biz de şekliyle birlikte üretiyorlar ve kendileri geliştiriyorlar ve gerçekten de öyleymiş. Çünkü ben o seyahatime gittikten birkaç ay sonra bunu farketmişim.

Evet, iklimden bahsetmiştik. Türkiye iklim. 2053 vizyonu çerçevesinde açıklamış oldu Tayyip bey de zaten. Peki ne yapmamız gerekiyor? Bunu da yine çözmemiz gerekiyor. Burada aslında Dünya Ekonomik Formu Raporu’na göre, 2030 yılına kadar, bugün 2025 yılındayız, aslında çok bir zamanımız yok “170 milyon meslek ortaya çıkacak” deniliyor rapora göre ve buna bağlı olarak da 92 milyon meslek de ya etkisini kaybedecek ya alt olacak. Bunlar içinde en fazla etkilenecek olan, meslekten bir tanesi de bizim mesleğimiz, muhasebe mesleği. Daha sonra söylemiş olacağım. Dolayısıyla bize çok iş düşüyor diye düşünüyorum.

Peki, ya hangi sektörler ve mesleklere ihtiyaç var? Bu da aslında bir kısmını aldım. Bu konuyla alakalı önerimizi. Başkanlığı’na gönderdik 18 sayfalık. Bunu da gönderdik YÖK’e de. Yani tüm sektörlerle, hayatın her alanında bulunan sektördeki alanlardaki meslek mensuplarına ihtiyaç var. Yani tekrar ülkemize şekil vermek gerekiyor. Okumuyorum, burada başlıkları tek tek görüyorsunuz. O yüzden hızlı bir geçeyim diyorum, zamanınızı fazla almamak adına.

Peki hangi sektörleri ilgilendiriyor. Yine aynı şekilde mesleklerde olduğu gibi, her sektörü ilgilendiriyor. Evet, burada çok fazla zaman kaybetmeyeyim.

Biz bu süreçte Kamu Gözetimi Kurumu olarak diğer bir yönüyle baktığımızda, bir kapasite herkesçe malumdur. Dört aşamalı bir program bu, dolayısıyla seçimli müşavirim bana işaret etti. “5’e çıktı”, yani zaman o kadar hızlı akıyor ve değişiyor ki, Çin’in de bakarken, ben Ocak ayında baktığımda 45 bindi, bir ay önce baktığımda 50 bine çıkmıştı. Dolayısıyla olmazsa, olmazımız, bunun detayına girmeden kabaca başlıkları söyleyeyim. Farkındalık toplantıları, onun bir tanesini şu an yapıyoruz hep birlikte ve iş birlikleri. Eğitim müfredatı oluşturduk, bununla alakalı altı konu yükledirdik, yaklaşık üç, dört konu daha yakın zamanda vereceğiz, ama başvuru sayısı olmadı. Bekliyor, bu sayede yeşil yakalı kapasitesi uydurmaya çalışıyor. Burası diye bir meslek oluyor. Biz bu bağlamda gönüllü olarak. Çünkü buradaki yeşil yakalılara vereceğimiz sertifikaların uluslararası şeklinde olmasının istiyoruz. Hani bu uzmanların özellikle ülkemize ister ihtiyaç var yeşil yakalı eğitim konusuna. Bir aksilik olmazsa Temmuz gibi aktif olmayı hedefliyoruz. Ve buna bağlı olarak arkasından bir sınav yapacağız. Sınav konusunda tabii yine güvence ve denetim konusunda, sınavları yapıyoruz. Bu konuda çok eleştiri alıyoruz. Ama şöyle; 15 gün öncesinde bir anket gönderdi. Ben şimdi cesaret etmedim. Bize sorular çok kolay geldi açıkçası, çünkü çözmek altı saat sürdü. Bizimkiler bir saat sürdü. Biraz daha belki süreyi uzatabiliriz diye düşünüyoruz. Şu an sınavı kazanan sayısı 221. Evet, 221 kişi şu an denetçi sınavını kazandı. Bunun 62 tanesi tescil oldu. 25 kişinin de devam ediyor. Onları da tescil etmiş olacağız. Şu an itibariyle 221 tane sürdürülebilirlik denetçimiz var. Bunu Haziran’da yapacağımız sınavda çok daha artırılabileceğimizi umut ediyorum. Evet, 300 civarı yeter gibi düşünüyoruz.

Bu konuda kendimizi geliştiriyoruz. Yani eksiklerimizi tamamlamaya çalışıyoruz. İşte süreyi kontrol ediyordu en fazla, işte süreyi Haziran’da vereceğiz. Ne tür eleştiriyle karşılaşacağız, onu bilmiyoruz. O kısmı süreyle birlikte aşmış olacağız.

Ama diğer taraftan şöyle güzel bir şey var. Dünya bizi takip ediyor. İngiltere diyor ki, “bunu bize de verin, biz bunu uygulayalım” diyorlar. Kapasite geliştirme programını “IPCC Uluslararası Kurulu diyor ki, “diğer ülkelere örnek olması açısından mühür vuruyorlar, en iyi olarak bunu anlatabilmişsiniz”, bizden ricada bulundular. Bunu da planlıyor, zaman bulursak onu da yapacağız inşallah

Sabahki uluslararası toplantıda yabancı bir sunucunun yapmış olduğu sunumda, dünya haritası üzerinde Türkiye’yi boyamış mavi olarak, dolayısıyla fark, hep birlikte bunu yapıyoruz ve takip ediyoruz. Bunu, bu bağlamda aslında bize çok iş düşüyor.

Peki, bu kurumsal sürdürülebilirlik raporunu desteklediler mi” dersiniz, şu an için iki desteğimiz olduğunu söyleyebilirim. Ticaret Bakanlığımız sağ olsunlar, bizim bu eğitimlerimizi, kapasite çerçevesindeki eğitimlerimizi, Yani şu ihracat yapan firmaların çalışanları 300 bin dolar ve üzeri son üç yılda firmaların eğitim alanlarını destekliyor” Bir raporlama desteği veriyor % 80’e kadar.

Evet, ülkemizin teknolojik dijital ve yeşil sosyal dönüşüm konusunda, bir kalkınma tesisi açılması bir fırsat olabilir.

Bu konuda işbirliğini önemsiyoruz. Kamu Gözetimi Kurumu olarak, diğer kamu kurumlarıyla, üniversitelerimiz başta olmak üzere, diğer STK'larla buna birlikte bu yönettiyse başarılı olacağımıza inanıyoruz.

Bu bağlamda özellikle Yeminli Mali Müşavirler Odamıza ben bir kez daha teşekkür ediyorum. Sayın üstatların yani sizler şirketlere bizzat dokunan, onları en iyi bilen, tanıyanlarsınız. Onları geleceğe karşı hazırlayacak olan, onlar sizlersiniz.

Bu yüzden, bu bağlamdan hep birlikte süreci yönetmemiz, bağımızı ilettiğim söylemek istiyorum. Yani bunu yaptığımızda şirketlerimiz açısından kurumlaşma, küresel rekabeti gücü ve marka değeri artmış olacak. Yani aslında raporlama bir sonuç. Raporlamadan önce bunun dijital ve teknolojik dönüşümün yapılması gerekiyor. Artı, yeşil dönüşüm beraberinde geliyor. Yani yeşil dönüşümün itici gücü, geliştirici gücü teknolojiyle birleştiğinde, artı buna eğitimiyle ikili bir araya geldiğinde, birbirini tamamlayan bir süreç ve hızlıca mesafe alma, yol alma için bir fırsat olabilir, Çin'de olduğu gibi.

Evet, burada şuna değinmek istiyorum. Muhasebe, şu an burada değil Melih hocamız, kitap yazmıştı. Çok güzel, böyle sanatla muhasebeyi buluşturmuş çok değerli bir kitabı vardı, çok hoşuma gitti açıkçası. Kendi de bu ara eğer dinliyorsa teşekkür ediyorum, selamlarımı, saygılarımı iletiyorum.

Evet muhasebe aslında, işletmenin konuştuğu dil. Fark ne? Yani hiçbir zaman sonu gelmeyecek, hocamızda aynı şeyi söylüyor, fark ne? Veri değişiyor, dijitalleşiyor, dolayısıyla bu yeni dili öğrenmek durumundayız. Bu dili öğrenirken de teknolojinin koymuş olduğu bu fırsatları, imkanları kullanarak geliştirmek durumundayız. Artı olarak da, sürdürülebilirlik, yani biz finansal raporlama veya sürdürülebilirlikle alakalı raporlamanın, ikisinin birlikte şirketin gerçek değerini ortaya koyduğu sonucuyla sizlere, yani en çok da zorlanılan kısım burası, benden sonraki konuşmacılar detaya girecektir. Yani mali tablolarla sürdürülebilirlik sonuçlarının bağlantısını kurma konusunda en büyük görev sizlere düşüyor.

Burada ESG'nin burada iklim konusuna değindik. Oradan buraya gelmiş olduk. Burada ESG'nin kilometre dediğimiz kısımda, aslında somut krizler ortaya çıkmaya başladıkça, 1972 yılında ilk defa yapıp, somut olarak ortaya çıkmış oldu, gelmiş oldu ve bu alandaki süreci ben tek tek okumayayım zamanınızı almamak adına, ama şu andaki açık olarak söylersek, 2015 yılında sürdürülebilirlik kalkınmanın, birleşik nükleer bir düzenleme yapmış olduk. Paris Anlaşması aynı şekilde. Avrupa değişim mutabakatı ve Avrupa Birliği Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi, bunlar temel düzenlemeler. Bunlar diğer taraftan, raporlama çerçeveleri, burada "çerçeve" dediğimiz, aslında IPCC raporlama çerçevesini yayınlamış oldu 2023 itibariyle. Onu

yayınlayana kadar geçen süredeki, yani o süreçteki raporlama çerçevesi sayısı 600 civarındaydı. Ama bu tabii karşılaştırmada düştü. Çünkü bir standardı filan olmuyordu. Dolayısıyla IPCC ile birlikte büyük oranda aşılmış oldu. Avrupa sadece kendine özgü bir standardı var. Ama o da biraz geri adım atmış oldu. Çünkü çok ağır yüklendi şeye, bakın burada görüldüğü gibi, Avrupa Birliği hepsini tıklamış. Şirketlerin büyük bir çoğunluğuna, büyük bir yük getirmiş oldu. Dolayısıyla tabii buna bağlı şirketler rekabet etmek durumunda bir taraftan da, baskıyla işte süreci biraz daha azalt, espriyle vermiş oldular.

Bizim buradaki ikincisi olan IPCC standartlarını ülkemize uyarlamış olduk. Olabildiğince esnek ve şirketler açısından da olabildiğince uygulanabilir bir raporlama çerçevesini ülkemize kazandırmış olduk.

Avrupa Birliği Sürdürülebilirlik karbon düzenleme mekanizmasıyla birlikte 2026'dan itibaren vergi almaya başlayacak. Aslında İklim Kanununun yeni çıkması ötelemiş olması daha doğrusu diyelim, iyi mi, kötü mü dersiniz, yani şöyle belki şey açısından daha şey anlaşılır. Orada güvenlik ihlali yapar iken, eğer bagajımıza karbondioksit emisyon savunma yüksek ise, sıvıya takılmış olacak yaklaşık olarak 69.2 ton başına alma fiyatları şuan Avrupa'da, eğer biz sistem kurarsak ki, diyelim 2 milyar lirasını Türkiye'de aldık, 35'i bizde kalacak, 35'ini parayı verip ondan sonra içeri girebilecek. Bu Amerika için de geçerli. Fiyatlar 22 dolar civarında. Dolayısıyla Amerika veya Avrupa'ya yatırmak istersen, işte o da 1.13 ...iken, çarparsak 18,19 dolara denk gelmiş olur. 10 Euro'ya denk gelmiş olur. O da 40 – 42 euro civarında vergi ödemek durumunda ton başına Avrupa'ya.

O yüzden bizim ülkemizde bence biran önce kurulmalı ve kaynaklar olabildiğince ülkemizde kalmalı diye düşünüyoruz. Yani artık sürdürülebilirlik raporlaması çevre sosyal yönetim alanlarındaki ortaya konulan ve bunun finansal bedele bağlantılı bir şekilde açıklandığı bir rapor firmanın gerçek değerini ortaya koymuş olacak. Evet, tabii bu süreç aslında zorlukları beraberinde getiriyor. Niye? Çünkü her standardizasyon eksikliği var. İşgücü açığı var. Karlılık baskısı var firmalar üzerinde. Yeşil yapılan alanlar var, ama yine de çare bence yok değil. Yine sürdürülebilirlik teknolojileriyle birlikte, yapay zeka gibi teknolojilerde o süreçte, sürecin çözümünde bize yardımcı olmuş olacaklar.

Şu anda ben diğer konulara girmiş olmayayım, üstatları sıkmayalım. Şimdi bu kadar diyelim. Gerek olursa tekrar verilen süreçte soru cevap kısmında da gelirse cevap vermiş oluruz. Sadece şunu söyleyeyim, ülkemizi dünyaya entegre etme adına, bugün Resmi Gazetede yayınlandı. Sürdürülebilirlik Standartlarının TSRS 1'i 61'inci parafına bir tane K parafı ekleyerek, ülkemize yönelik bir uygulama ve aynı zamanda uluslararası daha iyi anlaşılabilir olmasını sağlayacak şekilde yatırımcılar açısından değişmiş olduk. Detayını Gülşah hanım vermiş olacak.

Ben burada sözü tamamlayıp, sabrınıza teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN A. MÜFİT ERKARAKAŞ

Kamu Gözetimi Kurumu Başkanı Doktor Hasan ÖZÇELİK arkadaşımıza her zaman ki gibi bu güzel sunumu için çok teşekkür ediyorum. Şimdi bu sunum üzerine soru yöneltme gerekliliğini Oda'daki arkadaşlar, gerek ekran başındaki meslektaşlardan soru olursa, kısa olacaksa onu yanıtlayalım.

Şimdi şunu vurgulamak istiyorum; Sayın Başkan genel çerçeveyi arz ettiler. Birazdan Gülşah Hanım ve Targan Hocam daha teknik ve daha detaylı açıklamalarda bulunacaklar. Belki soruların bir kısmının cevabı o sunumlarda karşılığı olur. Eğer uygun görüyorsanız biz bir kısa ara verip, II. Panelimize geçip, soru hakkını ondan sonraya bıraksak, tabii genel eğilim ve istek nasılsa öyle. O zaman ben Vahap Başkanımı bundan sonraki oturum bölümünü yönetmesi için davet ederken, Gülşah Hanımı, Semra Hanımı da, Targan Hocamı da buraya arz ediyorum. Biz de Hasan Başkanımıyla yerimize geçelim.

Çok teşekkür ederim.

VAHAP ADIYAMAN

Ben de sayın Doktor Hasan ÖZÇELİK çok güzel bir sunum, zaten biz bu sunumun çok güzel olduğunu biliyorduk. Ben İzmir'de dinlemiştim. İbrahim Başkan Bursa'da dinledi. Sayın Başkan hemen bir soruyla başlayalım. Biz bu sunumu siteye koyabiliyoruz değil mi?

Dr. HASAN ÖZÇELİKgünceleski biraz.

VAHAP ADIYAMAN

Bu tarih itibariyle koyalım. Güncelledikten sonra isterseniz, çünkü sayın Targan hocam fotoğraflar çekmeye başladı. Dedim ki “sayın Başkan’dan müsaade isteriz, siteye koyarız” dedim. Gerçekten çok güzel bir sunum sayın Başkan. Zannediyorum üniversitede de yararlanacak değerli hocam. Eğer sizin için uygunsa siteye koyalım. Evet, evet fazla sıkıştırmayalım sayın Başkanı.

Evet, değerli arkadaşlar çok güzel, özellikle ABD ve Çin’in özelinde, ama genel olarak sürdürülebilirlik konusunda çok detaylı etkinlikler elektronik üstü bir bilgilendirme aldık, ama tabii bu sunumun hızlı hızlı geçtiğimiz noktalarından çok şey alacağımızı da düşünüyorum, o yüzden ısrarcı oldum sayın Başkan. Bu tabii ki biz yeminliler için çok çok önemli. Neden önemli? Daha önceki sizinle sohbetimizde de konuşmuştuk.

Biz tabii Türkiye genelinde 45 bin civarında firmanın tasdikini yapıyoruz Yeminli Müşavirler. Biz bu firmaların tasdikini yaparken, gerçekten biz şunu biliyoruz. Firma

yetkilileri bize Kurumlar Vergisi matrahının doğruluğunu rapora bağlayın diye iş vermiyorlar. Bizim her şeyimizden yararlandıkları için de iş veriyorlar. Bu özellikle sürdürülebilirlik konusunda biz ne kadar donanımlı olursak, sürdürülebilirliğin hayata geçmesi açısından o kadar ülkemize, mesleğimize, şirketlerimize katkı sunarız. Ondan dolayı çok gerçekten faydalandı, faydalanıyoruz, dahada faydalanmak üzere, sık sık işbirliği yapmaktan ihtiyaç olduğu kesin.

Ondan dolayı sizin de Kamu Gözetimi Kurumu olarak ülkeye ve mesleğe duyarlılığınızı bildiğimiz için, her zaman telefonumuzun öbür ucunda bulabiliyoruz sizi. Birçok sorunu konuşabiliyoruz. Birçok değerlendirmeyi yapabiliyoruz. Fırsat buldukça siz bizi ziyaret edebiliyorsunuz. Biz sizi daha ziyaret ettik herhalde Başkan, burada bir özeleştiril verelim. Biz Ankara'ya geldikçe, fırsat buldukça kapınız her zaman bize açık, o yüzden çok çok teşekkür ediyorum işbirliği için. Bundan sonraki süreçte birlikte paylaşarak devam edeceğiz diye düşünüyorum. Ama sayın Başkan daha önce söylediğimi bir kez daha söylüyorum. Bizi inandırmalısınız. Bizi inandırmalısınız ki, biz de firmaları inandıralım. ...firma yetkilileri biz ne dersek, onu yapıyorlar. Yüzde yüz demeyelim, ama zaten siz söylediniz, gerek İstanbul Üniversitesiyle yapmış olduğumuz güven endeksi, gerek Mehmet Ali KAYA'nın doktora tezi, her ikisinde de görüldüğü üzere, her bakımdan sorulan sorulara % 90'ların üzerinde işletmeler Yeminli Mali Müşavire güveniyorlar. Yeminli Müşavir bir şeye "şu şöyle olsun" dediğinde itiraz etmiyorlar. Eşlerinin söylediklerine itiraz ediyorlar, ama bizimkine itiraz etmiyorlar Başkan.

Evet ben daha fazla şeye girmeden, bir şey daha söylemek istiyorum. Çünkü üniversite solumda, Kamu Gözetim Kurumu sağımda ve Yeminli Mali Müşavir değerli arkadaşım sağımda, biz Oda olarak genellikle üniversitelerin akademik çalışmalarına destek veriyoruz.

Doğuş Üniversitesi'nin bir talebi var. Bunu burada söyler miyim, söylemez miyim diye düşünürken, Hasan Başkan bir söyledi, söylememeyi düşünüyordum ama, Eğer Doğuş Üniversitesi anket formunu gönderirse bize, biz üyelerimize göndeririz. Üyeler döner, dönmez bunu bilemiyorum.

Evet değerli arkadaşlarım, ben daha fazla sözü uzatmadan, birazda teknik detaylara girmek üzere, ilk sözü ben Gülşah GÜNAY hanımefendiye veriyorum. Gülşah hanım Kamu Gözetim Kurumu Sürdürülebilirlik Standartları Daire Başkanı, söyleyeceklerinin bizim için çok önemli olduğunu biliyorum. İbrahim Başkan kafasının sallayarak bakıyor, sorusunu da biliyorum, aklından geçeni.

Efendim buyurun, söz sizin. Süre yarım saat, belki ilk etapta yarım saat, belki ondan sonra size soru çok gelir zannediyorum. Buyurun efendi söz sizin.

GÜLŞAH GÜNAY

Herkese merhaba, teşekkür ediyorum, böyle güzel etkinliğe bizleri davet ettiğiniz için. Şimdi sürdürülebilirlik dediniz. Sürdürülebilirlik hayatımıza girdi, Çünkü kaynaklarımız tükeniyor. Hepimiz bunun farkındayız, don hepimizin bahçemizdeki ağaçları vuruyor. Artık mevsim değişti. Ağaçlara öğreteceğiz artık bu mevsimde açmamayı, ya da bizler öğreneceğiz sürdürülebilir bir şekilde yaşamayı.

İşletmelerimizde kaynakları en çok tüketen kaynak olduğu için, özellikle işletmelerimize büyük olay düşüyor burada. Gerçekten veriler çok çarpıcı. Üstadım da anlattı verileri. Sıcaklık artışlarının neler olabileceğini. Bizler belki belli bir yaşa geldik ama, bizlerin çocukları, torunları onları nasıl bir hayatla, nasıl bir dünyayla baş başa kalabileceklerin tahmin bile edemiyoruz. Çok çarpıcı gerçekten bir doğa olayını yaşıyoruz. Hatta bir araştırmada 2023'tü o zaman dinlemiştim, "2030 geldiğinde 2023 ne kadar iyiymiş" diyeceksiniz, yani o zaman hiçbir şey yokmuş, yakın bir tarih. Ben bunu yeni duymuş gibi, iki yıl geçmiş aradan. Çok hızlı bir ilerleyiş var ve bu nedenle kaynakları en fazla kullanan ve maalesef hani "zarar veriyor" demek istemiyorum ama, tüketim çağındayız. İşletmelerimize büyük görevler düşüyor. Bütün düzenlemelerin amacı da bu. Dünyamızı sürdürülebilir bir yer haline getirmek. "bütün düzenlemeler" derken, Avrupa Birliği'nin düzenlemeleri mevcut ve bizler de Avrupa Birliği'nin düzenlemelerinin hemen arkasından kendilerinden düzenleme olarak, mevzuat olarak, uygulama olarak topladığımız için, bizde sürdürülebilirlik açısından mevzuatımızı yeniden düzenlemeye karar verdik. 1822 yılında Türk Ticaret Kanunundaki ilk atışla başladı aslında bizim gelişimimiz. Çok hızlı bir şekilde geliştik ve aslında bunun sebebi de Kurumumuz ve IFRS'lerin TFRS' geçişi olsun, bağımsız denetimdeki gücü olsun, inceleme, denetim vesaire sistemlerini oturtmuş olmasından dolayı sürdürülebilirlik alanında da, şimdi o son önemli. Sürdürülebilirlik raporlamasında çok hızlı adım atabileceğimizi fark ettik. IFRS Vakfı vardır, IFRS'leri yayınlar. Biz de TFRS olarak çabalarıyla adını Türkiye'de Türkiye Finansal Raporlama Standartları olarak almıştır.

Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu var. Biz kendileriyle anlaşmaları yaptık ve biz TSFR'leri uyguluyor iken, TSFR'lerin uygulanacağı, bütün ülkelerde de kabul göreceğini düşündüğümüz 1140'tan fazla ülkede uygulanıyor, IFRS'ler daha doğrusu. Bizlerde sürdürülebilirlik standartlarını bu kuruldan almaya karar verdik. Bu finansal önemlilik düzleminde bir standart seti. Bu ne demektir? Artık uluslararası standartlarının da öngördüğü şekilde, genel amaçlı finansal raporların bir bütünleyicisi sürdürülebilirlik raporları olacak. Çünkü dediğimiz gibi, eğer sürdürülebilir olmazsanız, yine sözleşmede sürdürülebilir olmazsanız, süreklilik kavramı var. Sürekliliğiniz de olmaz.

İşletmelere en fazla zor gelen şey şu gördüğüm; Sürdürülebilirlik de risk çok, yani iklimi ele alırsak ki, sadece iklim demek değildir ama, iklimde bir işletme açıklamak

zorunda kalacak. Benim şöyle sıkıntılarım oldu, olacak. Bunlar benim için riskli. Ama siz bunu bugün açıklamazsanız, beş yıl sonra zaten sizin artık faaliyetiniz olmayacak. Yani siz bugünden adım atacaksınız, bugünden karşılık ayıracaksınız, bugünden hedef belirleyeceksiniz ve termolojik adı, şeffaflık deniyor ama, ben dürüstlük diyorum. Ama ben peyderpey her yıl hedeflerimle, stratejimle şu aşamaya geleceğimi açıklamamız gerekiyor. Bugün saklarsınız, Türk işletmelerinde biliyorsunuz, maalesef hani ömrümüz, bazı yurtdışı işte değil, ama bununda olmasını istiyoruz. Daha da kısılacak şirketlerimizin ömrü. O nedenle sürdürülebilirlik konusunda, bu süreklilik raporlamasında önemi şimdiden çok hızlı bir şekilde hem biz kamu olarak, devlet olarak öngördük harekete geçirdik. Hem de işletmelerimiz sizlerin inanıp, onu harekete geçirmenizi bekliyoruz.

Gerçekten elimizi taşın altına koyduk da, ilk yıldan zorunlu hale getirerek işletmelerimizi hızlı bir adaptasyona tabi tuttuk. Bununla da gerçekten ilk çıkan raporlarımız oldu. Takip ediyorsunuzdur mutlaka. Tüm dünyada da şu anda bu raporlar konuşuluyor. Yakın bir tarihte de, her yerde de örnek veriyorum ama, çok gururlandırdığı için Singapur'a gittim. Orada bir eğitime katıldım bir haftalık ve her gelen eğitici Türkiye'yi biliyor ve takip ediyor. Ben çok gururlandım orada, "örnek alıyoruz" dediler ve gözlerinin içi parlıyordu hakikaten.

Şu anda uluslararası Kurul da ayın şekilde, sürekli toplantılar yapıyorlar bizimle, yada farklı uluslararası arenalarda Türkiye'yi anlatmamızı istiyorlar. Bu bizler için büyük bir başarı. Ama işletmelerimizi asıl tebrik etmek istiyorum. İlk çıkan raporlar büyük başarı. İlla ki fazlalıkları, eksiklikleri, sıkıntıları olabilir. Bir anekdot vardır, bilirsiniz. Ressam resim yapan şeyi resmin ortasına koyar ve gelen eleştirir, geçen eleştirir. Ama bir tane fırça koyarsınız "sen neresini düzeltmek istersin", kimse elini değmez. Bir şeyi ilkin çıkarmak, orijinalini yapmak çok zordur. O yüzden şirketlerimizin, şimdi çıkardıkları raporlar için gerçekten tebrik ve takdir ediyoruz. Dahada iyi olacağını düşünüyoruz ve denetçilerimizi. Şu an 17 tane denetim şirketimiz oldu. Denetim şirketlerimizle de biz sürekli görüşmeye devam ediyoruz. İhtiyaç duydukları noktada, sıkıntıları oldukları noktada da her türlü yardımı kendilerine vermeye çalışıyorum.

Şimdi dedim ki, sürdürülebilirlik raporları, genel amaçlı tablolarımızın bir parçası. Çünkü artık şirketler gitgide sizden klasik raporlarınızı görmek yerine, sürdürülebilirlik raporlarınızı görmek istiyorlar, isteyecekler, istemek zorundalar. Şimdi sen südürebilir misin? Bugün sana güvenip bir sipariş verdiğimde yanımda olacak mısın? Bunu görmek istiyor. Yada artık toplumsal dönüşümle birlikte insan haklarına üretim yapıp, yapmadığını görmek istiyor. Uluslararası arenada çokça görüyorsunuzdur, isim vermeyeceğim, şirketlere gelen cezaları. Çocuk işçi çalıştırmaktan, farklı şekilde üretim yapmaktan vesaire, tüm bunların önüne geçmek için bizlerde inşallah tüm düzenlemelere uygun bir şekilde, geçiş risklerimizle, yani bu mevzuata uygun risklerimizle, SKDM'miz kapıda vesaire, yani raporun içeriğini anlayabiliyor musunuz? Yani sadece iklim değil, yarın SKDM geldiğinde salacağınız karbon

emisyollarının maliyeti size çok fazla olacak. Bugün 70 Euro ise karbon maliyeti, siz tonlarca emisyon saldığınız için, sizin birim başına maliyetiniz çok fazla olacak. Sürekli liğiniz bitmiş olacak. Bitecek, ya da rekabet avantajınız kalmayacak. şimdi gümbür, gümbür hazırlanırken ki, onlarda sürdürebilirlik konusunda kendilerinin de uygulamalarını farklı mecralarda dinledik. İlerlemeye alışıyor, ileri gitmeye alışıyor. Biz de Çin’den daha önce olalım diye işte uğraşıyoruz şu anda açıkçası. O nedenle sürdürülebilirlik raporlarını ayıramayacağız artık normal raporlarımızdan ve bağlantılarından ilk yıl çok fazla hata görülebilir, onun da farkındayız. Ama yavaş, yavaş tüm bağlantılar kurulacak. Yani SKDM yürürlüğe girdiğinde artık maliyetlerinizde o belgeyi göreceksiniz. Karbon belgesini göreceksiniz. Karbon fiyatlandırmasını göreceksiniz. Yada yarın bir gün evre Bakanlığımız başka bir şey getirdiyse onu göreceksiniz, taksonomi yayınlandığında onu göreceksiniz. Aslında şirketlerimiz taksonomi uygun raporlarını da yayınlamak zorunda kalacaklar. Yeşil kullanmak isteyeceksiniz, dünyadaki düzenlemeler bir yandan büyürken, bir yandan da bu işin paralel neden olmayacağını farkındalar, yani evet büyük bir yükün altına giriyorlar srdrebilirlikle ilgili dönüşüme giderken ama, bir yandan da diyorlar ki “eğer bunu yaparsanız bizde kredi sağlayacağız”. Dünyadaki yeşil kredi, yeşil sermaye de gitgide büyüyor. Bundan da pay alacak şirketlerimiz, işletmelerimiz. Bizim amacımız bir yandan da bu. Yeşil finansmana kolay erişimin sağlanması.

Raporlama bir işin sonu gibi gelebilir. Bir şeyler yaptık, en son bunu raporluyoruz. Ama STRS raporlamasına baktığınızda, siz strateji kısmında bağı şeyleri açıklamak zorundasınız. Yani o yeşil dönüşümü nasıl sağlayacağınızı da, nereden kaynaklayacağınızı da, her şeyi aıklayacaksınız. Tekrar rapora dönüşecek o. Büyük bir yeşil dönüşümün, aslında böyle bir, tam kalbinde duran bir nokta raporlama ve yeşil dönüşüm artık kaçınılmaz. Onun da farkındayız. O yüzden de bizler kamu kurumlarının da biz noktada kendimizi gerçekten kalbinde bulduk. Bütün kurumlarımızla beraber hareket ediyoruz. Hep beraber dönüşüm geçirmeye çalışıyoruz.

Türkiye dediğimiz gibi, SSD’leri de yayınladı, uygulamaya da koyduk. 2024 yılı raporlarımızda, 2025 yılı itibariyle çıkmaya başladı. Başkan beyin de dediği gibi, bugünde burada, güzel bir denk geldi. Bu gece Resmi Gazetede yayımlandı 61 T paragrafımız, bu ne demektir? Normalde siz raporu imzalarken, aslında ISCC standartlarını da uyumlu olduğunu rahatlıkla beyan edersiniz. İngilizceye çevirdiğinizde bu kodun aynısını gösterirseniz asla yanlış olmaz ve uluslararasıda bir karşılığı olur.

Bu uygunluk beyanı önemli bir şey. Çünkü siz eğer standarttaki hükümleri dinlerseniz, bu sefer siz artık kopmuş oluyorsunuz. Bir kısmıyla uyumlu gibi olursunuz ama, bizim Türkiye’de öyle değil. ISCC raporlarımız tüm dünyada kabul görebilecek raporlar. 61 T, Türkiye’nindir ve aşinasınızdır. Eklemedik galiba da, denetim standartlarını ekledik Türkiye’yle ilgili bir mevzuu olduğundan.

Burada da 61 T paragrafıyla biz diyoruz ki “normalde raporları, herhangi bir raporun içerisine koyabilirsiniz” gibi muallak bir hükmü var, 61 T’de biz diyoruz ki “Türkiye’de bunu artık ayrı bir rapor gibi sunacaksınız, adı dasürdürülebilirlik raporu olacak”. Ama bu raporu, “illa ben tek bir rapor entegre veremeyeceğim” dersanız “ne olursa olsun bir raporun altına, bölüm olarak adı da değişmeyecek şekilde kül halinde koyabilirsiniz” diyoruz. Çünkü raporlarımız başlı başına bir anlam ifade ediyorlar. Kopardığınızda da ifade etmek zorundalar. Yatırımcılara da bakarak sürdürülebilirliklerini başka yerlerde aramaya kalkışmadan bir karara varabilecek düzeyde olmalılar.

Dedik ki “taksonomi çalışmaları devam ediyor İklim Başkanlığımızın”. Taksonomi konusunda da eş anlı olarak gidiyorlar. Rapora nereden geldik? Taksonomi raporu, bizim raporumuzun bir parçası olmasını planlıyoruz İklim Başkanlığı’yla birlikte. Yarın bir gün herhangi bir Bakanlık “ben X konusunda bir şey istiyorum”, bunu sürdürülebilirlik raporunun ekine koy dedi mevzuat çıkar bundan, yine bizim raporumuzun ekine konacak.

Buradan yine denetime de bir atıfta bulunmak istiyorum. Denetçilerimiz için de aynı şey geçerli. Bizim kurumumuz, finansal denetimlerin dışında da kurumlarımız bir herhangi bir denetim istediklerinde, bizim denetçilerimizi kullanabiliyorlar ve oraya atıf yapıyorlar, aynısı sürdürülebilirlik için de geçerli. Atıyorum, yarın İklim Başkanlığı diyecek ki “bu raporların ben denetimini istiyorum”, bizim denetçilerimiz yapacak. Yada Sanayi Bakanlığı herhangi bir konuda bir denetim istediğinde, yine sürdürülebilirlik denetçilerimizi kullanabilecek. Yani çok büyük bir mekanizma, sistem kurmuş durumdayız ve bu sistem çok şükür güzel bir şekilde işliyor.

Bugün sabah da üstatla başka bir yerdeydik, “orada da tamamen raporlayıcılar var” diyemeyeceğim. Hem denetçilerde vardı ama, raporlayıcılar çok sayıdaydı ki, hepsi de büyük ihtimalle şu an raporlamak zorunda olan şirketlerdi. Çok güzel bir kitle vardı karşımızda. Şu an olduğu gibi sizlerde denetim tarafındasınız, raporlama da yapmak istersiniz tabii ki.

Bu nedenle, bizim her bilgileri olan, herkes çok kıymetli. Bu iş üzerinde çalışan herkes çok kıymetli. Bizler herkesin bu sürece katılmasını ve bu işi benimsemesini istiyoruz ve çünkü bu külliye milli mesele haline geldi. Ülkemiz inşallah bu anlamda en iyi şekilde uygulama yaparak, en iyi uygulanan yer olarak dünyada gösterilecek bir düzey getireceğiz.

Raporlama konusunda, IFRS konusunun bir tecrübemiz var demiştik. Bu noktada da yine eğitim devreye girmiş oldu.

Biliyorsunuz bizler eğitim konusunu akredite ediyoruz. Bunu da tamamen, yani mevzuatsal bir zorunluluk değil, ama ülkemizin bu anlamdaki boşluğu doldurmak, en

güzel bir şekilde bu işi öğretilmesini sağlamak amacıyla biz elimizi taşın altına koyduk. Çünkü mesaimizin bugüne kadar neredeyse yarısını eğitim kurslarını akredite etmek süreci harcadık. Bu çok büyük bir emektir. Ama karşılığını da alıyoruz Allah’a şükür. Altı eğitim kursu edebildik bugüne kadar. Ve eğitimleri altmış küsur saat bugüne kadar, minimum altmış saat oluyor zaten eğitimlerimiz. Bir eğitimi bitiren kişi çat pat öyle böyle bir rapor yazabilecek kıvamda, bu çok kıymetli. Çünkü katılan hazirun yirmi, otuz, işte sınıf kaç kişiye, hepsi çok farklı sektörlerden. Denetçimiz var. YMM’miz var. mimarı var. Mühendis var. Sosyolog var vesaire. Mesela hepsi bir sektörde, yada bir yerlerde çalışıyorlar, öğrenciler vesaire. Herkes katkısını ortaya koyduğunda kendisinin bakış açısını, sinerji oluşuyor. Sadece hocanın anlatması değil, hoca da onlardan bir şey öğreniyor. Her biri için bittiğinde herkes birbirinden bir şey öğrenmiş, hocalarımız dahil bitirmiş oluyorlar. Ülkemiz açısından da böyle bir eğitim yaptığımız için mutlu ve gururluyuz.

Bu eğitimler sonunda da biz aslında neyi hedefliyoruz? Raporlamacılarımızın kalite olmasını. Etkinlik sahibi olmasını hedefliyoruz. Bu nedenle yine uzun vadede ülke politikası olarak belki kullanılabilecek şekilde belli sürede raporlama uzmanlarını lisanaslayacağız. Yani artık raporlamaların bir adresi olacak. Bir sahibi olacak. Uzun vadeli hedefimiz şu an danışmanlık firmalarımıza biliyorsunuz şirketlerimize çok sayıda yardımcı oluyor. Ama uzun vadeli hedefimiz şirketlerimizin kendi raporlamasını, kendileri yapabilmek. Bu nedenle raporlama uzmanlarımız kendilerine yardım edecek. Yine belki danışmanlık firmalarını da bu şekilde düzenlemeye gideceğiz. Yarın bir gün işte bu lisansa sahip olanlar kullanabilecek gibi, yada işte sizler sürdürülebilirlik denetim ekibimizle bu uzmanlığınızı kullanabileceksiniz. Yine bu uzmanlık konusu, geçen sene uluslararası süreli standartları konferansında anlattım. Karşımdaki panelistlerde gerçekten değişik şirketlerin CEO’larıydı, yani gözleri açıldı herkesin, çünkü herkesin buna ihtiyacı var. Herkesin şikayeti oydu, “biz işte danışmanların eline kaldık, biz işte kimseyi bulamıyoruz, bu konuda yetkinlik eksikliği var” vesaire. Hepsinin biz dedik kapasite gelişimi programımızı anlattı üstat, yani kısaca değişti. Orasıyla kapatmayı karar verdik bu işin taaa başından ve bu işin önemini biz baştan anlatmak için, çok şükür inşallah raporlayıcılarımızı da bir düzenlemeyle ortaya çıkaracağız.

Yine denetim konusuna geldiğimizde, biliyorsunuz beşincisini yapacağız bu sene Haziran ayında. Dört sınavda 221 kişi sınavı geçmiş bulunuyor. Bu güzel bir rakam. Biz 250, 300 kişi hedefiyle yola çıktık açıkçası bu rakama erişmiş olacağız. Hedefimizi gerçekleştirmiş olacağız. Tabii ki yine talep olması durumunda sınavlarımızı açmaya devam ederiz. Çünkü, evet ihtiyaç var, bunun farkındayız. Bu minimum sayıydı, mutlaka artmasını bizlerde istiyoruz. 17 tane de denetim şirketimiz oldu sürdürülebilirlikle ilgili. Yine dünyada gerçekten örnek gösterilebilecek net bir şekilde denetim işini de eşanlı şekilde hem de sınavlarımızın kaliteli bir şekilde geçen kişilerimizin de kalitesini de ortaya koydular. Ve güzel bir iş başardığımızı düşünüyorum.

Kapasite geliştirme programımızı da kısaca, aslında hepsini kapsayacak şekilde bahsetmek istersem, işbirliği ve farkındalıkla başladık. İşbirliği ve farkındalık bu işin temeli. Yani sizler burada, bugün belki ilk defa dinliyorsunuz. İlk defa karşılaşıyor olabilirsiniz. Ama farkındalığımızı artırabilirsek, bizlerle işbirliği halinde manevi olarak olsa, işbirliği yürütürseniz bu ülkemiz açısından bir kazanç olacaktır.

Geçen sene 132 etkinliğe katılmışız. 80 küsur kurulla görüştük, kurul, kuruluşla ve 20 binden fazla kişiye doğrudan ulaştığımız. Bu, bugüne kadarki sayılar. Devasa yine bir efor gerektiriyor gerçekten. Hani biz bir şeyler de lider olma tarzı vermeye çalışırken, altının boş olmadığını hani üstat da bahsetti, sayılarla konuşunca insanlarda biraz daha etki bırakıyor.

İkinci konumuz, eğitim akreditasyonumuz. Eğitimsiz olmayacağı için bir konunun, bu konuda da iddialıyız inşallah.

Üçüncüsü yeşil etkinliği, bu da yine dediğim gibi, lisanslamamıza bakın. Lisanslamamızı da yaz sonu inşallah sınav olacağını bekliyoruz sınavımızın.

Dördüncü konumuz, güvence sistemi, ki burada denetçilerimiz ve denetim kuruluşlarımız öncelikli, inşallah bunu da hep beraber yine başaracağız. Biz denetim kuruluşlarıyla yetkilendirdiğimiz sürdürülebilirlik kurslarının temsilcileriyle bir toplantı gerçekleştirdik. Mart ayının sonlarına doğru ve bu toplantıları da düzenli aralıklarla gerçekleştireceğiz. Çünkü onlarla görüştüğümüzden sonra biz çok güzel dönüşler aldık. Onlar da çok güzel kendilerince dönüşler aldılar. Biz üzerimize düşen eksiklerimizi, görevlerimizi aldık. Şu anda da bunları tamamlamaya çalışıyoruz ki, bu 61 T kendilerinin bize aksettirdiği sıkıntılardan biriydi. Bizimde farkında olduğumuz yine, çok şükür onu yaptık. Kısa bir de, zor ama, en temel konulara değiniyor. KGK sistemimizi yine YouTube dan da takip edebilirsiniz. Ve yine bütün şirketlerimize ulaşacağımız ve yine çalıştay yapacağımız bir planımız var. Şu an çok yönetilebilir durumda şirket sayımız. 402 şirketimiz kapsamda. 402 şirketin bütün raporlayacaklarına, o şirkette rapor alanımızda kim yetkili ve kimler çalışıyorsa hepsini toplayıp, gerekirse iki gün, üç gün çalıştay yapmayı planlıyoruz. Yakın zamanda bizden hem kapsamdasınız diye, hem de iletişimde kalın babında bir yazı alacaklar bizden yakın zamanda inşallah bütün şirketlerimiz. Böylelikle de hem kendiniz direkt ulaşarak yanlış bilgilendirmelerin önüne geçmek istiyoruz, çünkü bazı danışmanlık firmalarının ben kendim şahsen de görüyorum çok yanlış bilgiler verdiklerini. Bunun önüne geçmek, hem de daha sağlıklı bir iletişim süreci kendilerine gözetmek istiyoruz ve denetçilerle de bir araya getireceğiz. Bu arada süreklilik denetçisi olanlara inşallah sertifika törenlerini yapacağız kendilerine de sertifikalarını teslim edeceğiz.

Beşinci ayağımızda, kapasite geliştirmemizin dijitalleşmesi. Dijital olmadan, olmayacak. Sizlerde artık, yani herkes bütün işlerinde illaki bir dijital platform

kullanıyor. Kullanmak da zorunda. Sürdürülebilirlikle ilgili bizlere de çok fazla bir dijital platform oluşturmuş şirketler geliyor da, ben her birinden farklı bir şey öğreniyorum. Çok keyif verici, gerçekten çok güzel uygulamalar var. Bu da çok insanı mutlu ediyor, umut vadediyor. Çünkü sürülebilirlik raporlamasını yani farklı bir çok ülkede değer zinciriniz olabilir. Hepsinin zincirlerini bir araya getirebiliyor gibi dijitaliniz bir artık yadsınamaz. O nedenle bizde sürdürülebilirlik raporlarını şirketlerimizin bizim oluşturacağımız bir platforma yüklemelerini isteyeceğiz. O platformun hazırlıklarına devam ediyoruz. Böylelikle karşılaştırma ve konularından daha rahat kontrol edeceğiz, ama nihai hedefimiz taksonomi. Yani buradaki taksonomi, yeşil taksonomi değil İklim Değişikliği Başkanlığı ile olan taksonomisini bilenler vardır belki. İklim taksonomisi olarak da kullanıyoruz biz. O taksonominin tek senesi olan kısmı olacak ama, bir geçiş dönemini öngöreceğiz şirketlerimize.ve şirketlerimiz inşallah geçiş dönemi sonunda zorunlu olarak daraporlamaya kadar, ki bu raporlama bize bir çok biri YK türlü oynama, “oynama” derken, inceleme, analiz etme imkanını sunacak bizlere. Güzel veriler elde edeceğimizi umuyorum.

Yine mesleklerimiz var. Sektör bazında tüm mesleklerimizi toplayacağız. Ülkemiz için bir havuz oluşturmak istiyoruz. Yada önemlilik bulma aracı planlıyoruz, tasarlıyoruz şu anda. Bunun gibi dijitalle ilgili bizde dijitallik için bizde elimizden geldiğini yapmaya çalışıyoruz. Kapasite bir sunum varsa tümü, bizlerin yapacağımız tüm düzenlemelerin alt yapısını oluşturuyor.

Biz de biliyorsunuz Avrupa Birliği’nde işlem gören, yada Avrupa Birliği’ndeki şirketlerimizde veri sağlamakla yükümlü bulunan KOBİ’lerimiz şirketlerimiz var. Ve Avrupa süreklilik raporlaması standartlarını kendilerinin kullanması gerekiyor. Yine oluşturduğumuz bir strateji belgesiyle kendilerine dönük bir izleme, yönetme mekanizması kendilerine yönelik rehberler, eşleştirme tabloları vesaire, hazırlıkla ilgili bir strateji belgesi oluşturduk. Bu paketi de açıkçası bir fırsat olarak gördük. Bizimde biraz rahatlamamıza yol açtı. Bunun gibi bir çok planımız, projemiz var.

Ben şimdi çok vaktinizi almak istemeyeceğim. Daha sonra sorularınız olursa yine dönmeye çalışırım.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Sayın Başkan alkışlamadılar. Evet, Gülşah hanıma çok teşekkür ederim. Tabii bu arada biz yaş ortalaması yüksek bir meslek grubuyuz. Arkadaşlarımızın uykusu gelebiliyor. Böyle arada şaka yapmazsak dikkatleri dağılabiliyor.

Gerçekten de çok güzeldi, ağzınıza sağlık. Tabii hocam yanımda. İktisat Fakültesi’ne girdiğimde İstanbul Üniversitesi bize şunu öğretti; Dediler ki “dünyada kaynak sınırlı, insan ihtiyaçları sınırsız, bu sınırlı kaynakları, sınırsız ihtiyaçlara optimum bir şekilde dağıtmak için iktisat bilimi doğmuş” dediler. Şimdi yıl 75’te ben bunu öğrendim.

Kaynak sınırlı, ihtiyaç sınırsız, tüketiyoruz, müthiş tüketiyoruz. Son dönemde bizim ülkede daha çok tüketiyoruz. Ancak esas kaynağı Amerika Birleşik Devletleri, Çin, 10'da 1 İngiltere, onlar uluslararası sözleşmeye imza atmıyorlar Başkan. Esas tüketiyorlar, biz koruyacağız, onlar yine tüketecek. Kocaman bir soru işareti.

Evet, şimdi ikinci konuşmacı, Doğu Üniversitesi değerli hocam, benim İktisat Fakültesi'nden hocam. Gerçekten de biz bu konuyu sayın Başkan'la konuşurken Namık Kemal bey dedi ki "Doğu Üniversitesi'nin çalışması var bir birimi var, birimin başında da Targan ÜNAL var" dedi "ben hemen arayalım" dedim. Başkan daha çok ilgilendi o gün. Aradık ama, sayın Başkan cevap vermedi. Zannedersem dersteydi. Sonra döndü. Konuştuk. Sonra sizle de konuştu herhalde. Ve bu programı yaparken de hocamdan da rica ettik, "katkısı olur mu" diye. Sağ olsun gerçekten de hocamda çok heyecanlandı. Zannedersem toplantının sonunda da sizinle bir sohbet etmek istiyor sayın Başkan.

Şimdi hocam Doğu Üniversitesi karbon ayak izi sürdürülebilirlik uygulama ve araştırma merkezinin müdürü. 10 dakika yeter mi hocam? Merkezle ilgili bir bilgi verecek.

Daha sonra da yine Doğu Üniversitesi'nden Araştırma Görevlisi Sunay ÇIRALI, üniversitelerde sürdürülebilirlik raporlaması ve bir şirketin çevresel etkileri, toplumsal sorumlulukları ve yönetim uygulamalarının değerlendirmesini yapacak.

Hocama da 20 dakika süre. Size 10 dakika, sayın araştırma görevlisi hocam Sunay'a 20 dakika. Hocam buyurun biraz torpil geçebiliriz. Söz sizin buyurun hocam.

Prof. Dr. TAŞKAN ÜNAL

Teşekkür ederim. Ben özellikle sayın Başkanlarıma bizi davet ettikleri için konuşma fırsatı bulduğum için Oda'ya teşekkür etmek istiyorum. Sayın Başkanım Kamu Gözetimi Kurumumuzun sevgili Başkanı, ben şöyle inanıyorum yani, doğru zamanda, doğru yerde siz varsınız. Çok nadirdir, üniversiteyi arayıp yani "böyle bir çalışmamız var, bizimle birlikte olur musunuz" şeklindeki yaklaşımı, çünkü bu, oluşturulması sırasında kamu otoriteleri kurumlarıyla, şu anda başta işte Merkez Bankası, BDDK, TMSF gibi kurumlarıyla görüşme yaptığımızda, onlarda çok büyük heyecanla yaklaşımlarını alıyoruz, ama sizin ayrı bir yeriniz oldu. Ben minnettarım Orada, o noktada ve doğru bir zamanda bana büyük cesaret ve heyecan verdi. Özellikle teşekkür ederim, beni aradınız. Bu fırsatı verdiniz, teşekkür ediyorum sayın Hasan Başkanım.

Ayrıca gurur duyduğum, iftihar ettiğim, üyesi olduğum Oda'nın sayın Başkanı, Yeminli Mali Müşavirler Odamız Başkanı'nı da davet ettiği ve bu fırsatı yarattığı için minnettarım. Çok teşekkür ediyorum sağolun.

Evet, üniversiteler ne yapıyor bu konuda? Üniversitelerde ne tür çalışmalar var? Onlardan bahsetmek istiyorum. Zaten Hasan Başkanımın ve Gülşah Başkanımın Daire

Başkanı olarak son derece etkili konuşmaları oldu. Demin Vahap Başkanımıza da söyledim “bu üniversitelerde verilebilecek bir ders niteliğinde Hasan Başkanımın yaptığı sunum son derece önemli, takip etmenizi isterim. Çünkü benim katacağım burada bilimsel olarak, yani teknik olarak neler katabiliriz onu düşündüm. Çok az şey olabilir ama, ben en azından üniversiteler neler yapıyor, onu göstermek istiyorum. Çünkü üniversitelerde sürdürülebilirlik alanında son senelerde bir takım ofisler kuruluyor. Dün mesela Kocaeli Üniversitesi’nde idim. Çok değerli Rektör Yardımcımız Elif hanımla bu konuyu büyük heyecanla konuştuk. Komisyonlar kuruluyor. Hatta bizim üniversitede, ben önce kendimi tanıtayım. İktisat Fakültesi’nde otuz yılım geçti. Vahap Başkanımın söylediği gibi, bize söylediği o tanımı da değerli hocalarımızdan dinledim, isimde zikretmek istiyorum. Yüksel hocamdan, Erdoğan hocamdan, Akın hocamdan, bunlar çok önemli kilometre taşları. Ben Teknik Üniversite’de İşletmeyi bitirdim. Orada bize takılı olan hocam vardı. Biz onu böyle Allah filan gibi görüyorduk İktisat alanında. Sonra bir geldim İktisat Fakültesi’ne, İktisat Fakültesinde inanılmaz hocalar var yani. Böyle salona girdim, Dekan Yardımcısı olarak başladım orada 86 yılında. Akın hocamız, zannediyorum bu fakültemizden de mezun olan arkadaşlarımız vardır burada, arkadaşlarım, üstatlarım vardır burada. Esas burası derim, İktisat Fakültesi, beşiği burası. O tanımlarda Ali ÖZGÜVEN hoca aklıma geliyor şimdi. Çok değerli hocalarımız vardı. Onlardan biz öğrenmeye çalıştık. Bu sınırlı kaynaklarla, bunların ilgili notlarım burada ve ben hayatımın en güzel otuz yılını orada geçirdim. Dünyanın en güzel yerlerinden biri bizim İktisat Fakültesi, biraz haksızlık oluyor üniversitelere ama, İktisat Fakültesi. Beyazıt’ın göbeğinde bu hocalarla, o fırsatı, o güzelliği gördüm, hayatımın en güzel günlerini orada geçirdim otuz yılı aşkın. Cemiyetimizin de ne kadar önemli olduğunu burada demin zikrettim. Cemiyet Başkanımız geldiği zaman önümüzü ilikler, kalkardık. Cemiyet Başkanımız bizim için o kadar da önemli, Vahap beyin dediği gibi, inanılmaz katkıları var. Ben verdiği, yaşantımıza kattığı renkler için.

Ben bu geldiğimde, konuştuğum bir pastacı var, konuştuğu zaman. Işık Eğitim Merkezi olarak göreve başladı. Elimden geldiğinde birikime bu üniversitenin çalıştım o dönemin Başkanı, şimdi rektörü inanılmaz konuya sahip çıktı, bizim şansımızdı o. Dedi ki “bunu yürütelim, bir bilimsel açıklama projesi aldık. Burada arkadaşlarımda var şu anda, bu merkezde görev yapan. Arkadaşlarımla birlikte, bu projesini, İstanbul Üniversitesi’nde de ben başındaydım bu projenin. Başladık, sonra dediler ki “bunu bir uygulama ve araştırma merkezine dönüştürelim”, yani bunu söyleyen benim yönetimim. Üniversitelerde böyle yönetimler az, fakat şu anda bu tip yönetimlerle, bu üniversitelerde yerleşmeye ve gelişmeye başladı, onu görüyorum. Marmara yapıyor, Yıldız Teknik yapıyor, İstanbul Üniversitesi’nde başladı. Yalnız Vakıf Üniversitelerinde de hız kazanıyor şu anda. Bu beni çok heyecanlandırdı. “karbon ayak izi ve sürdürülebilirlik” diye başladık. Karbon ayak izinin önemi, şimdi biraz sonra banka üyesinin adını da vereceğim. Dolayısıyla “karbon ayak izinin önemi” burada son derece vurgulanması gereken bir konu.

Demin Hasan Başkanım, biraz öncede Gülşah hanım bunu detaylarıyla verdi zaten.

Karbon ayak izinin bilimsel olarak hesaplanması gerekiyor üniversiteler tarafından, sonra konunun önemine geleceğim. Çünkü karbon ayak izi bugün küresel ısınma ve iklim değişikliğinin ana nedenlerinden biri. Karbon ayak izinin burada vurgulanması gerekiyor. Çünkü atmosferde biriken sera gazları, dünyanın ısınmasına ve iklim dengelerinin bozulmasına neden oluyor. Bu bilimsel bir gerçek. Demin tahtada bu rakamlarıyla verildi.

Yani açıkçası bu ayak izlerini azaltmamız gerekiyor. İklim değişikliğiyle mücadele edebilir ve sürdürülebilir bir gelecek için bugünden, Gülşah hanım diyor ki, “ileride bu günleri çok arayacağız”, sürdürülebilir bir gelecek için, bu karbon ayak izini azaltarak gelecek nesillere ümit vermemiz gerekiyor. Bu son derece önemli.

Bugün yapılan uluslararası konferansların bütün amacı da bu ve bunun finansmanını sağlamak, ondan da bahsetti biraz önce Hasan Başkanım.

Yani açıkçası karbon ayak izleri bizlerin, organizasyonların, etkinliğin atmosfere saldıgı toplam sera gazı miktarını ifade ediyor. Genellikle ton cinsinden karbondioksit eşdeğeri olarak ölçülüyor.

Peki bunun kaynakları ne peki? Bu karbon etkisinin? Fosil yakıtların yanması, endüstriyel faaliyetler, tarım, ulaşım ve enerji tüketimi. Bunlardan kaynaklanıyor, karbonun ayak izi, yani biraz üniversite gözüyle biz böyle görüyoruz.

Pek nasıl hesaplanıyor? Belli bir faaliyet veren süreçten kaynaklanan sera gazı emisyonlarının belirlenmesini sağlayacağız öncelikle. Hesaplama enerji tüketimi, ulaşım, atık yönetimi ve üretim gibi çeşitli faktörleri dikkate alıyor. Farklı yöntemler ve araçlar kullanarak birincisi olarak hesaplanmaya çalışılıyor. Peki hesaplama yöntemlerin ne? Ve araçları ne? Doğrudan emisyonlar var. Fosil yakıtların yanmasından kaynaklanan emisyonlar var. Dolaylı emisyonlar var. Elektrik tüketimi gibi, dolaylı enerji kullanılan emisyonlar var. Yine çok enteresan, ürün yaşam döngüsü analizi var “life cycli Assessment” diye geçiyor. Bir ürünün tam yaşandığı döngüsü ürettiği sera gazı emisyonu analizini yapmamız gerekiyor. Yani aslında üniversitelere çok iş düşüyor bu karbon ayak izinin bilimsel olarak hesaplanması sürecinde.

Ürün yaşam döngüsü analizinden bahsettim. Hangi aşamada bir ürün çevreye en fazla zarar verdiğinizi öğreniyoruz.

İkincisi, alternaif malzemeler ve süreçlerle nasıl azaltabiliriz? Bunu planlıyoruz.

Bir diğeri de, karbon ayak izinin detaylı bir şekilde analiz ediyoruz.

Bir diğeri de, yeşil pazarlama ve sürdürülebilir ürün sertifikasyonları için, sağlam bir temel oluşturuyoruz.

Yani açıkçası bu ürün döngüsü analizi, gözle görülmeyen çevresel maliyetleri sayılarla ortaya koyuyor. Ve böylece şirketlerimiz sadece çevreci olmakla kalmıyor, aynı zamanda stratejik kararlarını bilimsel verilere dayandırıyorlar.

Dolayısıyla bu amaçla biz yola çıktık. Bir GAP projesi oluşturdu arkadaşlarımla birlikte. Ben birazcık üniversite olarak bunun süreci ne? Bu süreci tanıtırken ana konulara değinmek istiyorum.

Öncelikle “uygulama araştırma merkezi”nin faaliyetlerinden bahsedeyim. Daha sonra GAP projesinden bahsedeceğim.

ISO 14064, bunu da daha detaylı yazdım. Sera gazı ve emisyonlarıyla yönetim sistemi için, uluslararası bir standart bu. Bu standart için bir organizasyon, sera gazı emisyonlarını ölçme, raporlama süreçlerini belirtmede kullanılıyor.

Ve GHG dediğimiz, bu araştırma merkezinin faaliyetlerinden bahsedeyim. Daha sonra GAP projesinden bahsedeceğim.

ISO 14064, bunu da daha detaylı olarak yazdım. Sera gazı ve emisyonları yönetim sistemi için uluslararası bir standart bu. Bu standart için bir organizasyon, sera gazı emisyonlarını ölçme ve doğrulama süreçlerini belirtmede kullanılıyor.

Ve GHG dediğimiz, protokol şartlarına göre, karbon hesaplama ve “greenhouse gaz protocol” dediğimiz, uygun bir şekilde firmaların sera gazı emisyonlarını tespit etmek, izlenmek ve azaltılmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirmek, şu anda içinde bulunduğum müdürlüğünü yaptığım uygulama ve araştırma merkezinin ana faaliyetlerinden biri.

Biz bu dediğimiz, demin İngilizcesi olarak geçti. Çevresel sosyal iletişim riskleri tespit etmeye çalışıyoruz. İzlenmesini sağlıyoruz ve şu anda üniversitenin de bir şansı var, benim şansına, tam sanayi merkezinin ortasında kurulduk. Dudullu’dayız, Doğu Üniversitesi’nin böyle bir fırsatı oldu. Ben bu projeye girerken üç bölgeyi teşhis ettim. Birisi, Dudullu Organize Sanayi Bölgesi. Birisi Gebze Organize Sanayi Bölgesi ve bir diğeri de, İstanbul Teknopark diye geçiyor. Bu Sabiha Gökçen’in oradaki sanayi bölgesi ve buradaki firmalar üzerinde çalışmaları sürdürmeye karar verdik ve başladık. Firmaları biz öncelikle tanıttık. Firmalar açısından da hem Başkanım, hem de Gülşah hanım çok ciddi şeyler söylediler 2026’ki çok az kaldı. Çok ciddi bir sıkıntı. Çok yakın bir zamanda ortaya çıkacak. Bunları bilinçlendirmeli, firmaları bu konuda bilinçlendirmeye çalışıyoruz. Yaklaşık, işte onların ihracatları, yada sınır kapılarında bir takım çektikleri sıkıntılar ortaya çıkmadan önce, onlara nasıl yardımcı, katkıda bulunabiliriz, onu izlemeye çalışıyoruz. Yani bir yandan firmalardan aldığımız verilerle, onlara risk analiz raporları bu alanda oluşturmaya çalışıyoruz.

Bir de ayrıca, riskleri tespit etmek için, biraz önce Başkanımız da bahsetti, bir anket, oluşturuyoruz ve bunları risk derecelendirmesiyle bir model uygulayarak, bunun için de üçlü protokol yaptık. Türkiye’nin en önemli iki kurumuyla birlikte, Başkanım kurum adı zikretmem de bir engel var mı ?

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Yooo.

Prof. Dr. TAŞKAN ÜNAL

Birisi “ENERJİ SA” bir yazılım programı ENERJİ SA’dan aldık. Onlarla ilgili protokol yaptık. Bir de “GARANTİ Bankası”yla, biraz sonra arz edeceğim. Bu ürünlerini tanıtmada ve bizim yaptığımız çalışmalar doğrulamada taahhüt aldık ve o protokol kapsamında da çalışmalarımızı sürdürmeye başladık.

Bir diğeri sürdürülebilirlikle ilgili, bilimsel bir bilgi üretmek ve o alandaki akademik çalışmaları desteklemeyi amaçlıyoruz. Uluslararası kuruluşlar, sivil toplum kuruluşları gibi, üniversiteler, organize sanayi bölgeleri, özel ve kamu kuruluşlarıyla işbirliği yapmaya çalışıyoruz. Ve bunların yeşil ekonomik dönüşüme katkı sağlamaları için değişik çalışmalar ve onlarla birlikte protokoller oluşturmaya çalışıyoruz. Hatta şimdiden bu firmalarımıza yazdığımız raporlar doğrultusunda bu dönüşüm içerisinde yer alabilmeleri için, forse edip, danışma kurullarımızı alıyoruz.

Özel sektörün ve kamu kuruluşlarının talepleri doğrultusunda sürdürülebilirlikle ilgili konularda eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmeye çalışıyoruz.

Bir ekibimiz var. Ekibimiz beş kişi. Buraya iki tanede bursiyer aldık. Bu ENERJİ SA’nın bize verdiği yazılım programı ki, adı “kouign karbon”, bu programla onlara sistemleri yüklüyoruz. Ve aldığımız sonuçlara göre ilk raporlara göre ortaya çıkarttık. Üzerinde analiz raporları oluşturduk.

2023 yılının üç aylık dönemleri itibariyle başladık. Gelişmeleri üç aylık dönemler itibariyle yakından izlemek, 2024 raporların oluşturduk ve şimdi 2025’teki nerede, üretim haklarının neresinde, standart dışı bir karbon salınımı söz konusu, onları belirlemeye çalışıyoruz.

Temel hedefimiz, bu projenin kapsamında geliştirdiğimiz organize sanayi bölgelerinde faaliyet gösteren firmaların çevresel, sosyal ve yönetsel olmak üzere, üç ana bileşeni altındaki sürdürülebilirlik ile bağlantı risklerini tespit etmek ve bu firmaların iş finansal ilişim düzeylerini değerlendirmek.

Nihai amacımız ise, Türkiye’deki belli organize sanayi bölgelerinin yeşil dönüşümlerine katkı sağlanması amacıyla üniversite sanayi finans sektörü işbirliğinden oluşan çok faktörlü bir eko sistem oluşturmaya çalışmak. Amacımız bu.

Peki, eko sistemin aktörleri kim olacak? Onlara baktık, güvenpi var. Güvenpi ile gittik bir anlaşma yaptık. Birleşmiş milletler kalkınma programıyla, TÜBİTAK’ın bünyesinde, onların bize, zaten onların benzer kalkınma hedefleri var. Kalkınma hedefli amaçları var. Sürdürülebilir kalkınma hedefleri var. Nasıl ortak işbirliği sürdürebilirlik? ortak çalışmalarımız devam ediyor. Hatta bu alanda ortak raporlar hazırlıyoruz.

İstanbul’da da İstanbul Organize Sanayi Bölgesinin yönetimiyle bir protokol oluşturduk. Bilimsel, kültürel, sanatsal işbirliği altında bu protokol geçiyor. GARANTİ Bankası’yla biraz önce arz ettim. Bir diğer protokolü oluşturduk. Yani bu derecelerini ve karbon emisyon ölçümlerini resmen tanıyorlar bizim yaptığımız. Ve yeşil kredi ürünlerini sunmada, bu ölçü birimlerini de referans olarak kullanıyoruz. ENERJİSA’yla da yazılım programının alınmasında bizi desteklediler. Halen bu programımızı kullanarak çalışmamızı sürdürüyoruz.

Bu başta arz etmem gereken araştırma merkezini geçtiğimiz sene kurduk. Yani Temmuz ayında çok gitti, geldi YÖK’e. Özellikle Cumhurbaşkanlığı önüne, onlar onaylıyor. “sürdürülebilir kaynağı var mı” diye çok denedi, bir teftiş süreci içinden geçti, sonrada Temmuz sonuna doğru Cumhurbaşkanlığı tarafından onaylandı bu uygulama ve araştırma merkezi. Dolayısıyla daha bir yaşını doldurmadı, genç bir uygulama araştırma merkezimiz var.

Peki, neler yapılıyor bu araştırma merkezinin içinde? Sera gazı sıralama raporlaması oluşturuyoruz. ÇSY risk derecelendirmesi yapıyoruz. Yani sürdürülebilirlikle ilgili risk ve fırsatları analiz edilirken bu var. Yani metriklerin ölçümü için, biraz önce bahsedildi. Özellikle sürdürülebilir finansal raporlama sistemi, bir de TCFD iklimle ilgili olarak, finansal raporu oluşturma sistemleri var ve çeşitli iklim standartlarını da göz önüne alarak Doğu Üniversitesi’ne özel bir soru havuzu oluşturmaya çalıştık. Özellikle bunun üzerinde aylarca çalıştık. Demin Başkanım “çok uzun tutmuşsunuz anketleri” dedi. Onun bu standart aldığımız sistemleri dikkate aldığımız için, o soruların uzunluğu oradan geliyor.

Daha sonra bunları değişik kamu kuruluşlarına “kamu otoritesi” dediğimiz kamu kuruluşlarına, başta arz ettiğim kuruluşlara, başta Merkez Bankası, BDDK, SPK gibi kuruluşlara, bankalarımıza, belli bankalarımızdan da dönüş oldu. Yatırım şirketlerimize, üniversitelerimize bunları verdik ve onların dönüşlerini bekliyoruz.

Ve Kamu Gözetim Kurumu da bizim için çok son derece önemli bir kurum. Çünkü ÇSY risk modelini oluştururken, onların görüşleri, konuya bakışları, yani bir sektör var, doğmuş sektör var. Ne şekilde ortaya çıkıyor, bunu anlamaya çalışıyoruz. Raporlama sonunda bu skorları temel olarak, üniversitemiz tarafından firmalara ÇSY derecelendirme notu vereceğiz. Derecelendirme notu banka tarafından resmen tanınıyor ve firmalar derecelendirme notunu Gelişim Finansa, gelişim için kullanma imkanına sahip olacak. Bu Türkiye’de ilk yapılan çalışmalardan biri olarak sürdürüyoruz.

Peki bu ne alıyor bu mesleklerde? Bu altı ay boyunca ne tür bir çalışma yaptık? Üç dönem gösterge üzerinde çevresel, sosyal ve yönetsel göstergeleri dikkate aldık ve tahtada görüyorsunuz. Bunları dikkate alarak bir 380 soruluk bir anket oluşturduk. Çok

detay bir anket var. Onun üzerinden puanlama yapılıyor. Biz aldığımız sonuçları “elvar altman” modeli var. Bu elvar altman erken uyarı sistemleri konusunda dünyada bir numaralı bir profesörü ile yazıştım. Hatta benim doktora tezimde bana çok ciddi katkısı oldu. Orada bir risk analizi yapıyorlar. Yani önceden uyarıyı veren sistem bir model geliştirmiş “altman”, dünyada çok duyulan bir model. Daha önceki bir statüsü vardı, arkadan “altman” geldi. Burada uygulamaya çalışacağız. İşte bu anket sonuçlarını büyük bir heyecanla takip ediyoruz şu anda.

Biraz sonra zaten bu anketle ilgili, yazılım programıyla ilgili sevgili hocam açıklamalarda bulunacak. Ayrıca sürdürülebilirlik raporları faaliyetlerimiz konusunda, sürdürülebilirlik raporlaması demin Gülşah hanım belirtti. Bakın burada da üniversite olarak sürdürülebilirlik eğitimleri veriyoruz. Bizim yaptığımız çalışmaları bankalardan, özellikle kredilendirme tarafı çok ilgi gösterdi. Burada bir 10 ve 12 modellik bir eğitim modelimiz var. Bunları geliştirmeye çalışıyoruz. Bankalara bunu sunmaya çalışıyoruz. Ayrıca ÇSY raporlamasını sunduk. Fırsatlar üzerinde firmaları bilinçlendirmeye çalışıyoruz ve neden sürdürülebilirlik şirketleri için de neden sürdürülebilirlik raporları hazırlamaları gerekir? Özellikle Başkan’ın bu 31 Ocak 2026’dan itibaren bu sınırdaki karbon düzenlemesine tam uygulama düzenlemesine başlayacağını firmalarımızın bilmesi ve ithalatçılar ithal ettikleri ürünlerin karbon emisyonlarına bağlı olarak sınırdaki karbon düzenlemesi mekanizması sertifikaları satın alması zorunda kalacaklarını onlara duyurmak istiyoruz.

Çok az bir süre kaldı. Çünkü ithalatçıdan ithal ettikleri ürünleri içeriğinde emisyonu hizmetinde katlandıkları emisyon maliyetlerini, ihracatçı firmalara yansıtma ihtimalleri gözetildiğinde, firmaların rekabet edilebilirliğini olumsuz yönde etkileyeceğinin konusunu firmalarımızı bilinçlendirmeye çalışıyoruz.

Evet, Başkanım ikaz etti. Ben burada duracağım bu şeyle ilgili teşekkür ederim. İstiyorsanız, siz buyurun hocam.

SUNAY ÇIRALI

Merhabalar, ben Araştırma Görevlisi Sunay ÇIRALI, Doğu Üniversitesi İşletme Bölümü’nde görev yapıyorum. Müdür Yardımcılığını yürütüyorum. Yıldız Teknik Üniversitesi’nde muhasebe ve finansman doktora eğitimimi sürdürüyorum.

Sanırım bu panelin en çok cevap hakkı doğan kişilerden biri benim. Nitekim o altı saatlik anketlerin alıştırılmasında hocamızla birlikte ben yer aldım ve konuşmaya başlamadan önce neden altı saat sürdüğünü açıklamak istiyorum. Bu da üniversitelerdeki sürdürülebilirlik çalışmalarıyla ilgili aslında bize ipucu veriyor. Hocamın bahsettiği gibi, bir çok çerçeveyi kullanarak, tabii ki bu metrikleri oluşturduk. Metrik havuzunu oluşturduk. Ve biz TCDF’leri okuduğumuzda, bilmiyorum belki Gülşah hanımda hak verecektir. En çok tekrar eden kelimeleri önemlilik kelimesi ve sürdürülebilirlik, firmaların yada finansal bilgi kullanıcıların kararlarını

etkileyebilecek kelimesi, bir anlamda çok da kelimesini görüyoruz testlerde artık. Bu da bizim muhasebenin temel ilkelerinde gördüğümüz, bildiğimiz kavramları yönlendiriyor.

İktisatçı hocalarım sürdürülebilirliğin yapı taşlarını 1968 Roma Konferansı, 1978 Stockholm Konferansları gibi, konferansları temaları var. İktisat açısı ekolünde var. Benim alanım Kurumsal Finans yada Sürdürülebilir Finans.

Bizim alanımıza baktığımızda, biz biraz daha ortadan takip ediyorduk, ediyoruz iktisatçıları. Ve ÇSY'nin çevresel sosyal iktisattaki teorisindeki faaliyetinde ekonomik sürdürülebilirlik geliştirme, bizim alanımızda biraz daha farklı şekilde geliyor “yönetici sosyal çevresel” kurumsal sürdürülebilirlikte ve sürdürülebilirliğin nereden başladı diye sorduğunuzda, ben 2002 yılı ENRON skandalı, bunları örnek verebilirim. Kısaca baktığımızda, gözde enerji firmalarından bir tanesi de finansal rakamları oldukça iyiiken, bir gün bir aday ortaya çıkıyor ve bu firmanın aslında gerçek değeri yansıtmadığı ortaya konuluyor. Arthur Andersen gibi çok önemli bir denetim firmasının sonunu getirecek bir olay olarak nitelendiriliyor bu. Ve bunun sonucunda da kurumsal yönetim, yani sürdürülebilir finans, dediğimiz bir kavram ortaya çıkmaya başlıyor.

Daha sonra finansal bilginin niteliksel kavramlarına girersek, firmaların tüm paydaşlarına karşı sorumluluklarının olduğu fikri yaygınlaşıyor, “kurumsal sosyal sorumluluk kavramı” ortaya çıkıyor. Son olarak da firmaların bir de çevreye karşı bir sorumluluğumuz olduğu gerçeği ortaya çıkıyor ve çevremizden çevresel sürdürülebilirlik kavramı çıkıyor. Sonucunda “üçlü bilanço sistemi” dediğimiz “ÇSY” yada “ESG” kavramı ortaya meydana geliyor.

Bunları neden anlattım? Az önce Gülşah hanım çok güzel bir şey söyledi. Şu anda ülkemizde olacak olan sürdürülebilirlik raporlamalarını ben incelediğimde gerçekten çok iyi raporlar var. Hatta hocam da konuşuyorduk, şuan ismini vermeyeceğim ama, bir firma sürdürülebilirlik raporu için, son otorite gibi rapor hazırlamışlar. Fakat bu baktığımızda, ülkenin ekonomisinin Firmalara olduğu için, bizim lokasyonumuz da organize sanayi bölgeleri açısından baktığımızda, bunların bu şekilde raporlama yapacak personelleri yok. Hani sürdürülebilirlik etkinlikleri de yok. Bu desteği alamaz.

Danışmanları mecbur olmaya şeklinde bir soru geldi. Danışmanlık bir özveri, sürdürülebilirlikle ilgili maliyetlerden takibi daha yüksek olabiliyor şu anda. Biz üniversite olarak madem bölgedeyiz ve bu firmaların böyle sorunları var. Onlara nasıl destek olabiliriz diye düşündük ve az önce üstadımın az önce yine belirttiği gibi, bir platform üzerinden gitmenin belki de onlar için faydası olabileceğine karar verdik. Buna yönelik olarak da bir sürdürülebilirlik raporlaması yazılımı oluşturduk. Yazılımda şu anda sürdürülebilirlik raporlaması için çeşitli yazılımlar mevcut. Fakat bu yazılımları diğerlerinden ayıran tarafı, sizlerin özellikle yani Yeminli Mali Müşavir

“mali müşavirler” diyeyim adına, sizleri de daha fazla raportör ve denetimci kullanımına da izim veriyor olması.

Böylelikle firmaların üç girişi bulunuyor tasarladığımız “kullanıcı girişi”, “raportör girişi” ve “denetleyici girişi”.

Denetleyici girişi tıkladığımızda, bu meşhur anket karşımıza çıkıyor ilk olarak, metrikleri buradan puanlayabilirsiniz diye bir soru karşımıza çıkıyor.

Bu tuşa bastığımızda metriklere gidelim. Metrikler ÇSY göre, üç kategori kadar altında standartları baz alarak, uygun olarak hazırlanmış metrikler, 384 adet metrikimiz bulunuyor bahsettiğimiz gibi bu metrikler. Kamu Gözetim Kurumu’nun da yayınladığı, 68 tane kılavuzu düşünersek eğer, 384 metrik çok var. Fazla olması gerektiğini düşünüyoruz.

Bu metriklerle Gelir İdaresi Başkanlığı’nın yayınladığı 11 ana sektör için puanlama sistemi gerçekleştiriliyor. Ve burada 15 anketin bir kısmını görebiliyoruz. Baktığımızda 1 ila 11 arasında puan veriliyor. Bu puanlara göre çeşitli kurumlara, ankete uymayan kurumlara verdikleri cevaplara göre, yazılımınız temel bir analizi uyguluyor.

Buna göre de bahsettiğim önemlilik kavramını sağlayan şimdi “önemlilik” dediğimizde finansal bilgidен, sayısal, yani gelir tablosu var, güven tablosu var, iki artı iki dört ediyor. Fakat finansal olmayan bir raporlama ciddi anlamında zorluklar oluşturabiliyor. Burada “önemlilik”, kime göre önemlilik kavramı

Anketlerimizi borsa piyasalarına gönderdik. Borsa İstanbul’dan bir yanıt geldi. Farklı firmalardan ve kamu kurumlarından var. Bankalara gönderdik çünkü finansman ürünlerini bankalar sağlayacak. Tabii yeşil sigorta ürünlerini sağlayacak.

Denetim kuruluşlarına gönderdik. az önce hocam detaylı olarak söyledi “OSB müdürlükleri, akademik kurumlar ve yabancı üretimlerine yollayarak, bunların sonuçlarına göre, bir temel analizi çıkaran bir yazılım kurguladık. Burada anketin nasıl kullanılacağı anlatılıyor.

Biraz geriye gidersek, firma ikinci olarak bir denetleyici mali müşavirliğini, denetimi, artık nasıl hizmet veriyorsa, bunu yaptığı firmanın ÇSY ve metrik performanslarını görebilir ve firmaların sürdürülebilirlik raporlarını inceleyebiliyor. Bunu e devletin entegrasyonu ile beyan sisteminin oluşturulmasını açıkçası biz çok isteriz.

Devlet ilk girişinde seçtiğimizde ikinci seçenek raportörle işi. Burada da “firmaların nasıl raporlama yapacağını” sorusuna geri döndüğümüzde, danışmanlık alıyorsa, danışmanlık yapabileceği bir soru. Az önce söylediğimiz 184 soru için ortalama 10’ar tane soru hazırlayarak, geniş bir soru seti hazırladık. Burada kritik olay, risk denetim altında bir örneği raportör önemli olan bileşenleri tespit edildikten sonra yazılım otomatikman o sektör için tespit ettikten sonra, o bileşene yönelik sorular soruyor ve

puanlama türüne giriyor. Daha sonrada kullanıcı firmada sorulan sorulara aynı sistemden cevap vererek sürdürülebilirlik raporuna yazılım sayesinde kendiliğinden oluşturmuş oluyor, yani çok ciddi bir çabaya girmiş olması gerekmiyor. Entegrasyonu raporun doğrudan şu andaki mevcut sunumdan sürdürülebilirlik raporlamalarına benzemesini umuyoruz.

Raporlamamızda ne aşamadayız? Serverlerinin kurulumunu henüz yapmadık. Açıkçası biz bu konuda neler yapabileceğimize, Türkiye'nin ekonomisine, daha doğrusu dağıtım ile ilgili payını alan firmaların sürdürülebilirlik raporlamasındaki önleyebilecek ne gibi bir çalışma yapabiliriz, çerçevesi altında bunu başlattık. Ama üniversite olarak, tabii ki bizim yapabileceklerimiz sınırlı. Bu sebeple de mümkün olduğunca kamu kuruluşlarından, meslek örgütlerinden, yerel yönetimlerden ve özel sektörden destek almamız gerekiyor. Biz fırçayı elimize aldık Gülşah hanımın dediği gibi. Umarım bir destek bulabiliriz ve birlikte böyle bir sürdürülebilirlik raporlama yazılımını ortaya koymuş oluyoruz.

Prof. Dr. TAŞKAN ÜNAL Hatta telifini almaya çalışıyoruz.

SUNAY ÇIRALI Evet.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Sayın ÇIRALI'ya çok teşekkür ediyoruz sayın hocamla birlikte. Evet, gerçekten güzel entelektüel çalışmalar, bilgilendirmeler, raporlamalarla ilgili bir örnek gördük sanki, ama esas gelelim bizim sorunlarımıza.

Evet, önerilerimiz ne? Sorunlarımız ne? Nasıl yapacağız? Sınavda nasıl başarılı olacağız? Şimdi Gönül hanım bakıyor bana, 69 almış sayın Başkan. 68 mi? Biraz önce “bir puan kaldı” dedin. Bir soru kalmış. Şimdi sayın Başkan iki puan, 68, 70, söyleyen ben verirdim ki.

Şimdi bir başka arkadaşımız, onu söylemeyeyim tabii. O soruları okurken bir bakmış ki, süre bitti.

Şimdi sayın Başkan bize uygun sınav yapılacaktır.

Şimdi esas bir de sağ tarafımda, iki sefer girdin değil mi sen de sınava? İcraatını dinleyelim bakalım sorunlarımız ne? Önerilerimiz ne? Buyurun Yeminli Mali Müşavir sayın Semra ERSOY buyurun efendim.

SEMRA ERSOY

Teşekkür ederim. Herkesi saygıyla selamlıyorum. Şimdi sınavı sunmada tabii ki yapacağım ama, ben de teşekkür ediyorum, böyle bir fırsat sağladığınız için. Bir de bu bütün arkadaşlar tarafından takip edilen, hatta bazen eleştirilen bir konu. Dolayısıyla bunu çok önemsiyorum.

Altı ay önce KGK'dan bir arkadaşımızı davet etmiştik, eksik olmasın gelmişti. Bunu ilkin ele almıştık, çok da ilgi görmüştü. Çünkü denetim sınavını önemsiyoruz. Önemseyen bir tarafız biz de. Fakat sadece bu değil. Sadece bizim sınavı almamız da değil. Tabii ki de şirketlerin, işadamlarının önemlilik konusunda büyük etkimiz var. Dolayısıyla Yeminli Mali Müşavirlerin başarılı olması çok kıymetli. Orada bir farklılık yaratılması adına da bu toplantı o yüzden çok önemli.

Kendi içimizde ise, şöyle düşünüyorum; Artık bugün iş dünyasında çokluğu ve estetik düşünürler olmak, çok fazla kavramlar var artık. Yani biz işte vergi, muhasebe mevzuat biliriz diye konuşuruz demek, bence artık birikimin açıkçası yaklaşımı, çünkü yapay zeka dediğimiz, Başkanın sunumunda çok güzel vardı. Bir sürü kavram var. Bütün bu kavramlar iş dünyasında konuşulurken, yani meslek mensuplarının sürdürülebilirlik konusunda özel kalması bence doğru değil.

Şimdi şöyle; Benim sunumum biraz daha, sadece yeminlilik sınavı değil, az önce söylediğim gibi. Bir Yeminli Mali Müşavir olarak yaptığım firmaları düzenlemeyi yönlendirme anlamında çok kısa bir sunum hazırladım ve daha çok bu Avrupa Birliği'ne ihracat yapan ülkeler şirketlerimiz için kısa bir tanıtıp, çok teknik bir konuya girmeyeceğim. Hem sayın Başkan, hem Gülşah hanım, sayın hocalarımız zaten aynı konulara girdi. Ben aynı konulara girmeyeceğim. Burada zaten temel şeyler var, uluslararası standartların Türkiye'deki durumu zaten anlatılmıştı.

Şirketlere bunu sürdürülebilirlik raporlamasının fırsatlarının anlatılması gerekiyor. Bu en basit anlatımıyla bizler de bilirsek, yönlendirilmesi daha doğru olacak, daha gerçek olacak, öyle söyleyelim. Bu finansmana erişim, her gün ihracat olanakları ülkelerden çeşitli alanlarda beklentiler olacak. Fırsatları görüyorsunuz. enerji birikimi yatırımlarıyla maliyet avantajı ve çevre, sosyal ve erişim konuları olacak. Avrupa şuan durdu. Çünkü şuan bizim ülkemizde ihracat büyük oranda Avrupa'ya yapılmakta. Dolayısıyla ihracatçıların, eğer varsa sizin de, Avrupa'ya ihracat yapan sanayicilerimiz açısından bu birazcık bilgi içeriyor. Avrupa iş mutabakatı ilk ve en temel. Amerika'nın çıkmasıyla birlikte dört ülke sadece bu iklime anlaşmasına girmiş, bunu okudum. Amerika, İran, Yemen, Libya. Dört ülke çıkmış oldu en azından

Bu karbon ticareti var. Ve denizcilik, alüminyum, elektrik sektörleri şu an bu kapsamda. Bu ötelenen kur harçlarıyla birlikte. Yine Avrupa Birliği'ne ihracat yapan şirketler tarafından takip edilen konu herhalde.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ederiz. Sayın İsmail Ünal ERCAN buyurun.

İSMAİL ÜNAL ERCAN

Teşekkür ederim sayın Başkan. Yeminli Mali Müşavir, ben aynı zamanda Kamu Gözetim Kurumu ve SÜRGEM eğitim programlarında bir insanım ve Semra hanım meslektaşına yürekten katılıyorum. Bütün Yeminli Mali Müşavirlerin sürdürülebilirlik denetimi yakından ilgilendiriyor. Ben de buradaki bir programın içerisinde yer alan bazı denetim standartlarını ve diğer gelişmelerle ilgili yedi saatlik programımın 3,5 saatlik programımın yarısını sürdürülebilirlik ÇSY 1–2 sunum ve denetimle ilgili ÇYS’leri anlatarak dilimin döndüğünce, ayrıca yeşil eylem planı Kamu Gözetim Kurumu’yla sorularla cevaplarla izin vermeyip, metinlerin üzerinden gidilerek de anlatmaya çalışıyorum. Bunu bir de ben gireyim şu sınavlara, iki kez girdim, ama yaşamak adına girdim. Neyse girdim, bir daha da girmeyeceğim ama, 53 aldım en son sınavdan. Şunu anlatmak istiyorum ben teknik olarak. Çünkü yaşama süremiz yaşamızla beraber azalıyor. Ama hasbelkader ben hariç tecrübelerimizde artırıyor. Şimdi tecrübeli insan bana denetim yaptıracaksa oturma süresini dengelemiz lazım. Onun için soru başına sayın Başkanım 80 dakika yani bir saat yirmi dakika. Ben şöyle denedim kendimi;A kitapçığından girdim ve A kitapçığında soruların ancak 38 tanesinde geçiyor ve bunların içinden 22 tane çıkarmışım. B’yi yapayım dedim. Hiçbir soru olmaksızın bir saat yirmi dakikada 36 tane doğru çıkardım. Tabii girmeyeceğim sınavlara ben sadece eğitim ayağındayım. Bunu mümkünse çözmek lazım.

İkinci konu da şu; Sınava giren arkadaşlarımız sevgili meslektaşımız söyledi. Örneğin itiraz hakkımız varmış. Hangi soruya itiraz edeceğimizi bilemiyoruz. Orada şu var; Sınav girdikten sonra, sınav sorularının yanıtlarını bir fotoğraf çekmemiz veya bir kağıda not alması imkansız hale geliyor. Açıklamalar öyle. Biz de kurallara uyan insanlar olduğumuz için, ben hiçbirinden almadım yanıma yani, ama bilemiyorum bir saat sonrasına, iki saat sınavdan sonra, soru cevap kağıtları yayınlanmasına rağmen, ben hangi soruda hata olabilir, çünkü bu 36 taneden dört tane kaçırdım yaparken. Çok da yanlış şeylerde cevaplamamışım. İki seçenekli olabilir sorular. Hani teknik olarak mümkünse sınava giren bütün meslektaşlarımız soruların yanıtlarını da alabilirlerse, buna bir engel olmazsa, çünkü şey de var “hiçbir şekilde sınav sorularına verilen yanıtlar bir kağıda not edilemez ve alınamaz” diye. Fotoğrafı çekilebilir en sonunda çıkarken. Sanıyorum güzel olur, meslektaşlara da daha yararlı olur. kendilerini test etme bakımından.

Sonra şeyi çok çok yararlı buluyorum, ellerinize sağlık. Hem bu cezalandırma sisteminin 3’ten. 5’e çıkması.

İkinci olarak da, yeşil yakalı personel üretmeyi çok yararlı buluyorum. Ama keşke bu kadro üretimi TFRS ve BOBİ FRS önümüze finansman tabloları sunan insanlar için de yapılabilse. Biz YMM Odamıza bunu başından beri savunuyoruz. Yani sadece kredi almak için eğitim olmasa. Firmaların finansal rapor üreten kadrolarını da biz burada bu eğitim kurumları vasıtasıyla eğitim vererek, sahip olan insanlar bunu denetçinin önüne verse. Bu olmayınca, insanları bunun üzerine TFRS özellikle uygulamalarında. tabii şimdi sürdürülebilirlik TFRS konuşuluyor. Ama BOBİ FRS de ben bu işte ilk günden

beri yapıyorum denetim. Önüme daha hazır finansal tablo sunan kimse olmadı. İlginç bir durum yani denetleniyor. “kendi kendini denetleme riski” diye etik kurallarda da bir hüküm var. Bunu öncede ele aldık, “eğitmenlik yaparak çözüyoruz bunu” derken, kendimizi avutuyoruz diye kandırıyoruz.

Şimdi dolayısıyla bu yeşil yakalı personel üretimini çok çok yerinde buluyorum. Ve daha fonksiyonel buluyorum. Bağımsız denetçi etkili, sorunların bir an önce sürdürülebilirlik denetçiliğinin bizde devam edeceğini görüyorum. Bunu da hani on yıla yakındır eğitmenlik tecrübeme dayanarak söyleyerek, teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Estağfurullah ben teşekkür ediyorum, teşekkür ediyoruz.

“karşılıklı konuşmalar tam anlaşılmıyor”

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Sayın Başkan buyurun efendim.

Dr. HASAN ÖZÇELİK

Evet, ben de Semra üstada, hocalarıma teşekkür ediyorum. Şöyle; Çok güzel tespitleriniz oldu, bende katılıyorum. Şöyle, herkes mağdur değil. Bir defa personel yetersiz diye düşünüyorum geliyor emin olun, raporu okuyup, üzerinde çalıştıkça, ayrı bir keyif alıyorsunuz. Onun içinde fikir alıyorsun, sen fikri kendi eğitim alanında alıyorsun.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN En son giren herhalde,

Dr. HASAN ÖZÇELİK

Ama yine de bir şeyler verebilmek için çabalamak gerekiyor. Yani bunu o da biliyor. Sadece Türkiye’de değil,

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Tamam Başkan, çok özel oldu, sunumu da siteye koyacağız, evet arkadaşlar. Muammer bey buyurun, istediğin yerden konuşabilirsin.

MUAMMER ÖZKOCA

Yeminli Mali Müşavir Muammer ÖZKOCA. Sayın konuklarımıza hoşgeldiniz diyorum. Katkılarınız ve bilgilendirdiğinizden dolayı memnuniyetimi ve saygılarımı sunmak istiyorum. Gülşah hanım, Sunay hanım ve Semra hanıma çok teşekkür ediyorum. İyi ki varsınız.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Peki, Targan hocama niye yok, bana vermezsin tamam da.

MUAMMER ÖZKOCA

Bayanlarımız, hanımlarımız , çocuklarımız görev alacak ve .onlardan çok şey öğreneceğiz. medarı iftiharları, geleceği ve onların katkılarda bulunmaları çok önemli. Sınav konusunda baştan başlayarak söyleyeyim. bilgi ölçme sınavı değil. Genelde deneme sınavı olduğu için, burada süre kısıtlamış, soruların hani yanlışların bildirilmesi, bilgi ölçme ve diğerlerinden en güzel bunu da belirtmek isterim. Eğer imkan olur ise, sınavlarımızda daha yararlı olabilecek. Dolayısıyla arada daaltı aylık sürelerde olduğu zaman, boşuna harcıyordu demek ki, bu konunun çoktan ele alınması gerekir. Hak edenleri, hak edebileceklerin gerekir yeteneklerdir. Gerçekten büyük farklılıklar olabilir. Takdirlerinize sunuyorum. kurumlar bunu yaparsa,

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ederim.

MUAMMER ÖZKOCA

Bismillahirrahmanirrahim daha yeni başladım. epey gelişmiş. Bir konu daha, İstanbul Büyük Şehir Belediyesi var. İçişleri Bakanlığı, Çevre Şehircilik Bakanlığı dahil devam ediyorum. 2010 yılından beri hala devam ediyor. İnşallah yıl içerisinde sonuçlanır. Sonuçlandığı zaman, sanıyorum katkı sunacağım orada.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Gündemimizin dışında bir konu. Tamam, teşekkür ediyoruz.

MUAMMER ÖZKOCA

Gündemimiz sadece bunlar değil, aynı şeyleri düşünüyoruz diyorum. Sorun başta davalar olmak nedeniyle ,

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Anladım, bunlarda davaların sürdürülebilirliği.

.....**ŞAHİN**

Ben**ŞAHİN**, Yeminli Mali Müşavirim. Bu TÜRMOB, SÜRGEM, KGK, Bu eğitimler SÜRGEM de sayılıyor, KGK'da sayılmıyor sanıyorum.

GÜLŞAH GÜNAY Sayılıyor. Temele sayılıyor.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Temel, temele sayılıyor. Biz teşekkür ederiz. Başka söz isteyen? Buyurun Özcan bey.

Valla çok sorular sordunuz, tebrik ederim.güvence yapılacak diyeyim. İki yıllığına değil, o da şu an belirsiz sürede sınırlı güvence olacak. 2028 diye söylemlerimizde vardı. Yani herhangi bir yerde, onu da belki bu siyasal gündemi durumlarına göre 2030'a kadar uzayabilir. Evet denetçinin SSK uyarınca, normal denetçiler nasıl seçiliyorsa,denetçilerin de aynı şekilde seçilmesi gerekiyor. Bu yıl geçiş yılı olduğu için, ama bir şekilde şirketlerimiz fiil imkansızlarının da çözümü yine bu şekilde kendileri çözüyorlar. Benim burada hukuki bir şey söylemem uygun olmaz. Ama normal süreç o'dur. Genel kurulda seçilir denetçiler.

Bir de ne dediniz? Cezai müeyyide, üstat söyledi zaten. Yani şu an bizim kapsamımızda olan şirketler, o kadar büyük şirketler ki, yani "ben bunu yapmadım" demek, zaten kendi itibarları açısından çok büyük bir risk, yapmayacaklarını söyleyeceklerini de düşünmüyorum. Kaldı ki, bizler zaten kendilerinin zorunlu olduklarını, neden yapmadıklarını vesaire sorup, yani şu anda bilginin de ışık hızıyla yayıldığını düşünürsek, hiçbir şirket bu riski almaz diye düşünüyorum ama, tabii ki hukuk kendiliğinin karşılığı, inşallah yakın zamanda olacaktır.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN
ANIL bey.

Teşekkür ediyorum Başkan. Buyuran Nazım

NAZIM ANIL

Teşekkür ederim sayın Başkanım. Şimdi"kurumsal sürdürülebilirlik raporlama uzmanlığı sertifikası" bu çok önemli, neden önemli? Bize firmalar müracaat ediyor şirketler. ...sürdürülebilirlik portalına giriyoruz, şirket bunu hazırlaması için de kurumsal sürdürülebilirlik raporun uzmanı olması lazım. Bu hizmeti alması lazım. Dolayısıyla O konuda fikirleriniz nedir, Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ederiz. Buyurun.

.....

Konuşmamda bahsetmiştim, ama yine söyleyeyim. Kurumsal raporlama uzmanlığı sınavını yaz sonuna doğru yapmayı planlıyoruz. Bu sınava herkes girebilir. Herhangi bir üniversite mezunu, bunun da sebebi çok alan olması. Ama ilgili ve bilgili olmak şartıyla tabii ki. Bu sınavın oluşacak "sürdürülebilirlik raporlaması" ve "temel finans" olarak. Temel finansta biliyorsunuz, finansa başladık özellikle raporlarımıza. Finansa bir şekilde. Finansal okur, yazarlığının bir tık ötesinde bilgiye sahip olmasını

bekleyeceğiz. Çünkü şu anda çalışıp, çok güzel raporlar çevre mühendisleri var. Yani bir şekilde onlarda, zaten sayısal, analitik zeka sebebiyle hani finansal, matematiksel olayları daha rahat kavrayabiliyorlar. Çözmüş olan insanlarla karşılaştım en nihayetinde.

Bu iki tür, iki aşamalı olacak. Bir, sınav aşaması olacak, sınava herkes girebilir. Sınavı geçtiğiniz durumda da bir de uygulamalı mesleki eğitim zorunluluğu olacak. Uygulamalı meslek eğitim şu an detaylarını vermeyeceğim. Usul ve esaslarımızı şu an hazırlıyoruz çünkü, zeminde yoğun bir çalışmamız var.

Uygulamalı mesleki eğitimimize, her iki şartı da tamamlayan kişilere lisans vereceğiz. Kayıtlarımıza bu kişileri alacağız. Aslında biz bir yandan da kendi bu raporlama çevremizi oluşturmuş olacağız. Bu kişilerin hepsinin iletişim bilgileriniz de olacak. Her hangi bir bilgilendirmede vesaire, kendilerini bilgilendireceğiz ve ülkemize inşallah raporlama konusunda güzel bir kadro olmaya çalışacağız.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Teşekkür ederiz efendim. Peki buyurun efendim. Evet kullandı ama, şimdi de hakkını Yeminli Mali Müşavir olarak kullanmak istiyor. Üye olarak söz istiyorlar.

İBRAHİM AKTAN

Yok, yok, hayır şöyle diyorşunu ben anlamaya çalışıyorum. Her ihracat yapan firma, bağımsız denetime tabi olmadığı halde, Avrupa Birliği işte, vesair falan, bunları isteyecek mi? İsterse eğer, 250 – 300 bin, belki daha fazla firma. Ama isterse, yapmak zorunda kalacak. Bizim süreklilik denetimini de yaptırmak zorunda kalacak.....kafaları kurcalayan aslında bu.

Anlatımlar son derece güzel, sunumlar son derece güzel, profesyonellerin işte son derece güzel.deneyeceğiz. İhracat yapıyor diyelim Fransa'ya, İngiltere'ye kaçınıcı sırada olduğunu bilmiyorum ama, sürdürülebilirlik raporu istenecek mi? Bağımsız denetim kapsamında olsun veya olmasın. Sürdürülebilirlik raporunun ne zaman ibraz edecek. Mükellef ihracat gümrükte mi gösterecek bunları karşı firmaya. Karşı firmaya sunacak, karşı firmada “evet” diyecek işte, “tamam, alıyorum, almıyorum”.

Burada da daha öncede sayın Başkanımızla konuşmuştuk. Dedik ki, firmalar raporlama yaparlar. Denetçilere geliyoruz, ifade etmişim ben Bursa'da da, sosyal bilim alanında eğitim aldım. Ben kimya mühendisi değilim. Ben çevre mühendisi de değilim. Ben rapor anlamında eğitimliyim. Dolayısıyla raporda bağımsız denetçi olarak ben imzalayacaksam, kimin raporunu imzalayacağım. Bana raporlama yapmış olan firma hani yaptırtıyor ya, kendi kadrosunda, dışarıdan hizmet alarak yaptırdı. Ben onu delil olarak alacağım. Ve doğru kabul edeceğiz. Acaba doğru muydu bu, eğrimiydi, onu test eden iki türlü düşünüyorum. Hem doğru bulmuyorum kendi açımdan, çünkü alamıyor. Kimyasal ona yaklaşacak kadar, çevre olayı ne kadardı, onları ben

bilmiyorum. Dolayısıyla ikinci de şöyle ters geliyor bana. Bir profesörün hazırlamış olduğu, karmaşık konularla karşılaşılıyor.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Sen Başkan girme yani.

İBRAHİM AKTAN

Şöyle söyleyeyim.net. Ben vergi konuşuyorum. Ben benden sonra gelecek nesile sınava girecek falan, kusura bakmasınlar

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ediyoruz sayın Başkan. Hanımefendi cevap veriyor.

.....

Cevaplayacağım. Tabii ki bilmenizi beklemiyoruz. Biliyorsunuz, denetçisiniz ya, bağımsız denetim standartlarımızda da var uzmanlık kullanımı, siz de o zaman kullanacaksınız. Kullandığınız karbonun hesaplatma için siz gidip, ondan yardım isteyeceksiniz. Yani nasıl gayrimenkulü siz değerleyemiyorsanız ve gidip değerlemede uzmanlık kullanıyorsanız, bunda da uzmanlık, o yüzden bu disiplinel ve çok kişinin çalışması gereken bir süre istememizin amacı o.

Araştırmaktan kasıt şu; Sizin kullanacağınız bu puanın yetkinliğini sorgularsınız. Yani hangi sertifikalara sahipsiniz. Referanslarınız kaç. Yani tamam, konuyu çok uzatmayacağım. Uzman kullanmak zorundasınız zaten. Ben standardın bir bölümünü anlamadım ve gittim konusunda uzman birini çağırdım. Toplantı yaptık, anlattı, ben de ona göre standardı yazdım, mesela. Bilmediğiniz için siz, yani şeyli dememizin amacı o. Yani herkesin el atması gerekiyor ki, Böyle bir şey. Herkesin faaliyetlerini birleştireceğiz.

İBRAHİM AKTAN

Hocam, profesör hocamın yazdığı şu tarihli, şu sayılı rapor diyerek, Raporun sahibi kim? Siz raporun sahibi yazdı onu, yani şirket, raporu genel kurula hitaben yazıyorsunuz ya, o şirketin iddiaları zaten. Kişi belirtmezsiniz. Hocam, atıyorum TÜPRAŞ'a, TÜPRAŞ'a da şimdi siz o yazana yapmıyorsunuz ki raporu, yazanın raporunu mu denetliyorsunuz? Siz şirketin raporunu denetliyorsunuz. Koca bir ekip yazmıştır. Sizde bir yetkinlik olur, yetkinliğiniz olacak, siz de bize onu ispat ediyorsunuz. Almışsınız bunca yetkinizi, denetçi sınavını

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Tamam, tamam, teşekkür ediyoruz. Sayın Başkanlar rica ediyorum, hepinizi kürsüye davet ediyorum.

Evet arkadaşlar zoom üzerinden İrfan KUTLU beye söz veriyorum. İrfan beycim lütfen kısa olsun ve o biraz beklesin.

İRFAN KUTLU

Başkanım çok teşekkür ediyorum. Kıymetli katılımcılar da Odamıza hoşgeldiniz. Ben 2010 yılından beri bu işlerle nispeten uğraşan, bunların raporlamasını yapan uluslararası bir grupta her kademede çalıştım. Finans ve mali işlerle ilgili ve hatta bunların finansmanı ile de uğraştım açıkçası. Şimdi çok değerli işler yapıldı. Geleceği de açık bir iş, bu iş. Kısa vadeli tabii bir çıktı alınması çok zor. Ama temel sıkıntı, raporların oluşturulmasından da daha ziyade. Raporları şirket içerisinde hazırlayacak ekiplerle ilgili. Çünkü az önce hanımefendinin bahsettiği üzere, multi disiplinler bir tarım var. Mesela ben tarım sektöründe bu işle uğraştım. Tarım ve gıda firmaları bunu yapmadan, uluslararası gıda firmaları bu raporlamayı yapmadan, ürün satamıyorlar artık, yani o kadar elzem oldu. Büyük grupların tedarik zincirinin içerisindeyseniz, bu raporlamayı bir şekilde yapmanız lazım.

Bunun denetim tarafı, dünya genelinde de yeni bir konu. Gelişecektir. O yüzden de biraz sabra ve zamana ihtiyacımız var. Fakat en önemli konu bence, raporları oluşturacak uzmanların oluşturulması, hazırlanması, belki üniversitelerde konu, bu kapsamda bölümlerin açılması olabilir.

Şimdi aklımıza tabii şey geliyor. Biz baktığımızda bu işin raporlama kısmı, denetim kısmı, sanki biraz daha ağır basıyor gibi. Aslında işin en önemli tarafı şirketin yapacağı işler. Yani siz bugün belirlenen metriklere göre, bir atık kurarak, bu suyu ne kadar kirlettiğinizi veya buradan çevreye bir fayda sağladığınızı, bunları ölçmek kolay. Metrikler de geliştirilir.

Ama mesela benim sorum şu; Şimdi Türkiye’de çocuk işçiliği sorunu var. Ben bunu tarımda ve gıdada bir fiil yaşadım. Bununla ilgili de, yani bu yaklaşık 1 milyon çocuktan bahsediyoruz. Şimdi bunun raporlardaki denetimleri nasıl olacak mesela? Daha doğrusu, Kamu Gözetimi Kurumu mu, işte Çalışma Bakanlığı, Aile Bakanlığı gibi kurumlarla bu sorunların çözülmesi yönünde, çünkü bunlar raporlarda bir çıktı olarak karşımıza çıkacak. Bir takım aksiyonlar alınıyor mu? Çünkü Türkiye’de böyle bir gerçek var. Raporlarda da buna bir fiil şahit olduğum için, raporlarda da pek yazılmayan, ama bundan sonra yazılması gereken bir hususu nüfus, % 10’a tekabül ediyor. Bunların denetiminde de ne gibi aksiyonlar alacağız? Yani hani önümüze gelen her şeyi imzalayacak halimiz yok.

Teşekkür ediyorum sabrınız için, selamlar, saygılar, sağolun.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ediyoruz.

.....

Firmanın standardının çıkmaması için,henüz sadece etik uyguladığımız için genelde muafiyet için, haklısınız, onunla ilgili de inşallah iklim konusunu bir geçince Çalışma Sosyal Güvenlikle, Aile Bakanlığı vesaire sosyal kısmı için şey yapacağız. Allah yardımcımız olsun diyorum sadece. Haklısınız yani İrfan bey, bu konuda mutlaka düzenlemeler yapacağız.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Evet, teşekkür ediyoruz.

Hamit bey size söz vermeden önce ve Birlik sınavını kazanan hangi tip şirketleri denetleyip rapor yazar demişsiniz? Hamit ÖZTAŞKIN. Soruyu sormuşsun zaten. Başka bir soru yoksa, bu soruya cevap verelim, artık toplantıyı kapatacağım. Çok kısa Hamit’ciğim, buyurun.

HAMİT ÖZTAŞKIN

Teşekkür edeyim sunum yapan arkadaşlarımıza, arkadaş olduk zaten. Sürdürülebilirlik raporunu hazırlamak için. Tabii bir takım teknik bilgilerden yararlanmak gerekir, Onların verilerin almak gerekir. Bunlardan bir tanesi, su kullanımı, karbon emisyonları, atık yönetimi, iş gücü uygulamalar, toplumsal sorumluluk projeleri, tedarikçi ... gibi, tabii bunların hepsi teknik konular.

Sayın İbrahim AKTAN’ın da biraz kafası karışmış gibi, bunlar yapıldığı zaman,

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Kimseye laf atma lütfen.

HAMİT ÖZTAŞKIN

Bu verileri verdikten sonra, biz zaten sonuç bölümünü yazacağız. Yani bunları topladığımız zaman, sonuç bölümünü yazmış olacağız. Şu anda ihracat yapan firmalarımızın çoğu zaten bu raporları yazdırıyor. Bu raporları yazdırırken herhangi bir sınavı kazanmış kişilere yazdırmıyor. Bu denetim şirketleri vardır. Denetim şirketlerinde kendileri tayin ediyor, yani Avrupa Birliği ülkeleri, biraz önceki arkadaşımızda, biraz değindi tarımla ilgilenmiş ama, diğer sanayi kurumlarıyla ilgilendiğimiz için, o denetim şirketleri seçiyor, ihracat yapan firmalara sözleşme yaptırıyor. Ve bunun üzerine doktorlar, mühendisler de bir takım sosyal bilimciler denetliyor şirketleri, ona göre rapor veriyor. Şu anda biraz önce sınavdan Napolyon bile korktuğu için, bizler de korkuyoruz. Şu anda raporları çok güzel bir şekilde hazırlayabiliriz. Ancak, sınavda başarılı olamayabiliriz. Onun için sayın Başkanımız buna göre bir eğilim yapsın lütfen.

Diğer bir konu da, çoğunlukta bizim KOBİ'lerimiz var. KOBİ'lerimiz için 2028 yılından sonra acaba bir planlama var mı? KOBİ'ler çok önemli. Bizim yapmış olduğumuz birçok denetimlerde KOBİ'ler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ederiz Hamit'çiğim, Evet buyurun.

KONUŞMACI

Çok büyük bir projemiz var. Bütün bir ihracatın belli bir yüzdesini çoğunluğunu kapsayacak kadar "SEGEM'ler sektör geliştirme merkezleri aracılığıyla destek olacağız inşallah. Biz de sabırsızlıkla bekliyoruz KOBİ'ler gündemimizde.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN Teşekkür ederiz. Semra hanım ilave edeceğiniz bir şey var mı?

SEMRA ERSOY Yok, teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHAP ADIYAMAN

Sayın Başkanlar, buna ilave bir şey? Yok,. Evet, sayın Başkanlar, değerli arkadaşlar bazen ufak tefek espriler yaptık. Hep böyle birbirimize nazı geçen, birbirimizi tanıyan arkadaş grubuyuz. Şu anda izleyenlerle birlikte belki 300 – 350 civarında katılım oldu. Dedğim gibi, birbirimizi tanıdığımız için ufak latifelerimiz hoş görülsün. Sürçü lisan eylediysek affola. Sayın Başkan ayaklarınıza sağlık. Hanım efendiciğim ayaklarınıza sağlık. Hocam ayaklarınıza sağlık. Semra hanım sizin de ağzınıza sağlık.

Çok teşekkür ediyorum, burada kapatıyorum. Plaketlerimiz var, şimdi vereceğiz. Platform da vermiyoruz. Aylık Toplantılarda veriyoruz. Artık platformda da istiyorlar, ne yapacağız bilmiyorum. Plaketlerde bayağı yüksek, Başkan. Maliyetler yükseldi, Oda'nın sürdürülebilirliğini düşünmemiz lazım.